

Адыгэ

Голос адыга

ТЫЗЭКЪОТМЭ - ТЫЛЪЭШ!
1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
щегъэжыагъэу кыдэкIы

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

№250 (20015) БЭРЭСКЭШХУ, ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 30, 2011-рэ илъэс

● ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЛЭП

Лъытэныгъэ зыфэсшIы- рэ Аслъан Кытэ ыкъор!

2012-рэ ИлъэсыкIэм фэшI
сыпфэгущIо!

ГушIуагъорэ фэбагъэрэ бэу
зыхэлъ мы мэфэкIыр зэхь-
кIыныгъэшIухэм, гухэлъы-
кIэхэм ятэпхы.

Илъэсэу икIырэр Урысы-
емкIэ дэгъугъ. Мы илъэсым
хэгъэгум иполитикэ, исоци-
альнэ, иэкономикэ щыIэныгъэ
мэхъанэшхо зиIэ хъугъэ-
шIагъэхэр кыхэхъухъагъэх,
гъэсэныгъэм, наукэм, культу-
рэм ыкIи спортым алъэны-
кьокIэ гъэхъэгъэшхохэр тшIы-
гъэх.

ПшъэдэкIыжышхо зы-
пылъ пшъэралъхэр зэшIот-
хынхэ фаеу джыри кытэжэх.
ЗэкIэми тызэгъусэу текIоны-
гъакIэхэр зэрэтшIыщтхэм си-
цыхъэ телъ.

Ори, кыпплэблагъэхэми
псауныгъэ пытэ шъуиIэнэу,
гъэхъагъэхэр шъушIынэу
сышъуфэлъаIо.

Д. МЕДВЕДЕВ

Лъытэныгъэ зыфэсшIы- рэ Аслъан Кытэ ыкъор!

ИлъэсыкIэмрэ Иисус Хри-
стос кызыхъугъэ мафэмрэ
афэшI сыпфэгущIо!

ТшIуабэ дашIэу, гугъэлэ-
шIухэр зыдэтIыгъэхэу тэ сы-
дигъуи мы кIымэфэ мэфэкI-
хэм тапэгъокIы. НахъышIум
ылъэныкьокIэ тищыIэныгъэ
зэхьокIыныгъэхэр фэхъунхэм-
кIэ, гухэлъэу тилэхэр кыддэ-
хъунхэмкIэ ахэм тащэгугъы.

2012-рэ илъэсэу кыхъэрэм
уиIофшIэн гъэхъагъэхэр
щыпшIынэу, псауныгъэ пытэ,
хахъо уиIэнэу сыпфэлъаIо.

В. ПУТИН

ТилъапIэхэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэр ыкIи ихъакIэхэр!

Кремлым хэт сыхъатышхохэр кызырэтхохэрэм
тыкIэдэлукIызы, нэбгырэ нэпчъ текIоныгъакIэ, гушIо-
гъуакIэ, хъарыкIэ кызыфыхыгъэ илъэсыр кызытэныкIы,
тарихым ар хэхъагъы. Шыпкыгъэ, гукъаохэри кыддэ-
мышъугъэхэри щылагъэх, ау ахэм джыри нахъ лъэи, нахъ
луш таишIыгъ.

Хабзэ зэрэхъугъэу, анахъ кытпэллэгъэ, тигунсэ
цIыфхэм мэфэкIыр адэтэгоцы. ИлъэсыкIэ чэщым тыгу
кыддэлэу тикIэлэцIыкIлэхэм, тинхъорэлъфхэм, тигунсэ-
хэм, тиньбдэжэгъухэм, тигунэгъухэм, тинэIуасэхэм,
аужыпккэм, тимынэIосэ цIыфхэм тафэлъаIо насынышIо
хъунхэу, псауныгъэ пытэ ялэнэу.

Мы мэфэкI шIагъом зэкIэми тызэрепхы, нэбгырэ нэпчъ
ежъ ышъхъэ имызакоу, республикэми хэгъэгуми кьадэхъу-
щтым егуншисэ. Гъогоу хэтхыгъэр зэрэтэрэным ыкIи ащ
тызэрэфэшIыпккэщтым, экономикэм ихъэоныгъэ
зэрэлъыдгъэкIотэщтым, ублэлIэшIу пстэуми кIэлэх дэгъу
зэрафэхъущтым, тигунсэ Адыгеир зэкъошныгъэмкIэ,

зэгурьIоныгъэмкIэ ыкIи хэхъоныгъэмкIэ щысэу кызырэнэ-
жыщтым шIошхъуныгъэ афытшI!

ЗэкIэми шъопсэу шъотэлэ тызэгъусэу зэдэзэшIотхыгъэм
ыкIи тапэкIэ джыри зэшIотхынэу кытпныщылъым анае.
ИлъэсыкIэм пшъэралъыкIэхэр кытфегъэгъуцух ыкIи ахэр
зэрэзэшIотхыщтхэм бэдэдэ елътыгъэу щыт. Нэбгырэ
нэпчъ ыкIуацIэ, ишIэныгъэ, илэнэIэсэныгъэ тигунсэ Ады-
геим щыIэкIэшIу илътыным зэрэфигъэIорышIэщтым,
2012-рэ илъэсыр мамырныгъэмрэ гъэпсыныгъэмрэ яилъэ-
сэу зэрэхъуштым тицыхъэ телъ.

ЗэкIэми мы мэфэкI чэщым нае тышъуфэгущIо! Шъуи-
мурад дахэхэр кыжжудэрэхъух! ШъунасынышIонэу, шIум
шъушымыкIэнэу, шъуигухэлъхэр зэкIэ кыжжудэхъунхэу
тышъуфэлъаIо!

ИлъэсыкIэ хъяр шьутехь!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Федор ФЕДОРКО

Наградэхэр къаритыжыгъэх

АР-м и Лышъхъэу ТхъакIушынэ
Аслъан къэралыгъо наградэхэмрэ
щытхъуцIэхэмрэ кызыфагъэшъоша-
гъэхэм ахэр къэзыушыхъатырэ тхылъ-
хэмрэ бгъэхалъхъэхэмрэ тыгуасэ,
тыгъэгъазэм и 29-м, къаритыжыгъэх.
Пстэумэ апэу тын лъапIэхэр къэзыл-
жыгъэхэм ар къафэгущIуагъ, лъэ-
ныкьоу зыщылажъэхэрэм гъэхъагъэ-
хэр щашIыхэзэ ялофшIэн
лъагъэкIотэнэу къафэлъэуагъ.

— ШъуиIофшIэнкIэ, шъуи-
IэпэлэсэныгъэкIэ, шъуишIэ-
ныгъэхэмкIэ, шъуиакъылкIэ
цIыфхэм яшъхъэкIэфэныгъэ
къэшъулэжыгъэ, — кыIуагъ
ащ. — Адыгеим хэхъоныгъэ
ышIыным шъуиIахъышIу
зэрэхъушIыхъагъэм пае лъэ-
шэу тышъуфэраз, «тхъашъуе-
гъэпсэу» шъотэлэ. Сырэгущхо
илъэсыбэ хъугъэу Iоф кы-
жъудэсшIэн амал зэрэсшIэм.

АР-м и Лышъхъэу иунашъо-
кIэ «АР-м искусствэхэмкIэ
изаслуженнэ IофышIэшху»
зыфиIорэ щытхъуцIэр кы-
фагъэшъошагъэу ар къэзыу-
шыхъатырэ тхылъымрэ бгъэ-
халъхъэмрэ кыритыжыгъэх
Адыгэ Республикэм и Къэра-
лыгъо филармоние имузыкаве-

дэу Светлана
Х в а т о в а м .
АР-м и Лышъ-
хъэ иунашъокIэ
м э к ъ у м э щ
хызмэтымкIэ
докторэу, Мые-
кьопэ къэралыгъо технологи-
ческэ университетым идеканэу
Юрий Сухоруких (инаучнэ
IофшIагъэхэм ащыцI пае), Ады-
геим итхакIохэм я Союз итхъа-
матэу МэщбэшIэ Исхъакъ (ит-
хылъэу «Графиня Аиссе» зы-
фиIорэм пае), Адыгэ Республи-
кэм и Лъэпкъ театрэу И.С. Цэм
ыцIэ зыхъырэм иартистхэу
Мурэтэ Чэпайрэ Зыхъэ Зауррэ
(спектаклэу «Шъузабэхэр» зы-
фиIорэм пае) Къэралыгъо пре-

миехэр къафагъэшъошагъэх.

Джаш фэдэу ялофшIэн гуе-
тыныгъэ фыряIэу зэрагъэца-
кIэрэм фэшI АР-м и Лышъхъэ
зыфэразэхэм ар кызыщIорэ
тхылъхэри мы мафэм ариты-
гъэх. Ар къэзылэжыгъэхэм
ащыщых АР-м культурэмкIэ
иминистрэ игуадзэхэу Нафиса
Васильевамрэ ШъэуапцIэкъо
Аминэтрэ, лъэпкъ оредыIо ан-
самблэу «Исламыем» ихудож-
ественнэ пашцэу Нэхэе Ас-
лъан, хэбзэIахъхэмкIэ Феде-

ральнэ къулыкъум АР-мкIэ и
ГъэIорышIапIэ ипашцэу Елена
Матвеевар, Федеральнэ казна-
чействэм АР-мкIэ и ГъэIоры-
шIапIэ ипашцэу КIэныбэ Рус-
лъан, Къэралыгъо телерадио-
компаниеу «Адыгея» зыфиIо-
рэм ипродюсерэу Сихъаджэкъо
Хъазрэт, къэтынхэм язешакIоу
Хъакъунэ Зарем, нэмыкIхэр.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-
хыгъ.

Шухъафтынхэр аратыжыгъэх

2012

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Тихэгъэгъогу адыгэхэу Сирийскэ Арабскэ Республикэм щыпсэхэрэр ежъхэм яшлӕгъоныгъэкӕлӕ Урысые Федерацием къэкощыжынынхэм пае ӕпылӕгъу аратыным фӕгъэхыгъэ Джӕпсалъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм Урысые Федерацием и Президенту Д. А. Медведевым, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ Федерациемкӕлӕ и Совет и Тхъаматзу В. И. Матвиенкэм, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ и Къэралыгъо Думэ и Тхъаматзу С. Е. Нарышкиным афӕкӕу кӕышӕгъэр

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм унашъо ешӕ:

1. Тихэгъэгъогу адыгэхэу Сирийскэ Арабскэ Республикэм щыпсэхэрэр ежъхэм яшлӕгъоныгъэкӕлӕ Урысые Федерацием къэкощыжынынхэм пае ӕпылӕгъу аратыным фӕгъэхыгъэ Джӕпсалъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм Урысые Федерацием и Президенту Д. А. Медведевым, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ Федерациемкӕлӕ и Совет и Тхъаматзу В. И. Матвиенкэм, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ и Къэралыгъо Думэ и Тхъаматзу С. Е. Нарышкиным афӕкӕу кӕышӕгъэр (мышӕ итӕу) штӕгъэнӕу.

2. Мы Джӕпсалъэу Урысые Федерацием и Президенту Д. А. Медведевым, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ Федерациемкӕлӕ и Совет и Тхъаматзу В. И. Матвиенкэм, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ и Къэралыгъо Думэ и Тхъаматзу С. Е. Нарышкиным афӕкӕу кӕышӕгъэр (мышӕ итӕу) штӕгъэнӕу.

тэу С. Е. Нарышкиным ыкӕи Урысые Федерацием исубъектхэм яхӕбзӕгъэуцу (лӕкӕ) органхэм афӕкӕу кӕадырагъэштӕным зыщӕкӕлӕлӕхӕрӕр аӕкӕлӕгъэхъгъэнӕу.

3. Мы Джӕпсалъэу Къэбӕртӕ-Бӕлкъар Республикэм и Лӕышхъэу А. Б. Къанӕкъом, Къэрӕштӕ-Щӕрджӕс Республикэм и Лӕышхъэу Р. Б. Темрезовым кӕадырагъэштӕным пае аӕкӕлӕгъэхъгъэнӕу.

4. Мы унашъор кӕбар жъугъэм иреспубликӕ амалхэм кӕыхӕгъэуытыгъэнӕу.

5. Заштӕрӕ мафӕм шыублагъэу мы унашъом кӕуачӕлӕ иӕ мӕхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматзу Ф. П. ФЕДОРКО

кӕ. Мыкӕуапӕ,
тыгъэгъазэм и 28-рӕ, 2011-рӕ илъэс
N 235

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъоу N 235-р зытӕтӕу 2011-рӕ илъӕсым тыгъэгъазэм и 28-м аштагъэм игуадз

Урысые Федерацием и Президенту Д. А. Медведевым, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ Федерациемкӕлӕ и Совет и Тхъаматзу В. И. Матвиенкэм, Урысые Федерацием и Федеральнӕ Зӕлукӕ и Къэралыгъо Думэ и Тхъаматзу С. Е. Нарышкиным афӕкӕу

Тихэгъэгъогу адыгэхэу Сирийскэ Арабскэ Республикэм щыпсэхэрэр ежъхэм яшлӕгъоныгъэкӕлӕ Урысые Федерацием къэкощыжынынхэм пае ӕпылӕгъу ара- тыным фӕгъэхыгъэ Джӕпсалъэу Адыгэ Республи- кэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм кӕышӕгъэр

Лӕытӕныгъэ зыфӕтшырӕ Дмитрий Анатолый ыкӕор!

Лӕытӕныгъэ зыфӕтшырӕ Валентина Иван ыпхъур!

Лӕытӕныгъэ зыфӕтшырӕ Сергей Евгений ыкӕор!

Къокӕлӕ Благъэм хӕхъэрӕ Сирийскэ Арабскэ Республикэм, нӕпӕкӕлӕ адыгӕ нӕбгырӕ мини 100 фӕдиз зыщыпсӕурӕм, политикӕм ыльӕныкӕкӕлӕ илофхэм язытет кӕызӕрӕхылӕгъӕм Адыгӕ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхӕр лӕзӕу ӕгъӕгъӕмкӕх.

Сирием ис тилӕпкӕгъӕххэм ятӕжӕ плӕшхӕр я XIX-рӕ лӕшлӕгъӕм иятӕнӕрӕ кӕлӕтӕныкӕ тарихх хъугъӕ-шлӕгъӕххэм апкӕ кӕикӕу Къокӕлӕ Благъэм ифӕгъӕгъӕхх. Тилӕпкӕгъӕхху ӕкӕлӕ кӕралххэм арысхэм ялоф — Адыгеим итарихх ӕпхыгъӕ хушхъафыкӕлӕгъӕ илофыгъоу шыт. Дунаим ихӕгъӕуипшӕлӕ пчӕгъӕмӕ арыс адыгӕххэм ятарихх Хӕкужъӕу алыгътӕрӕр Адыгеир ары.

1998-рӕ илъӕсым Урысыем и Президентрӕ и Правительствӕрӕ мӕхъанӕшхо зилӕ унашъоу ашӕлӕгъӕм теткӕлӕ граждан заомрӕ лӕпкӕ зӕпӕуцужыныгъӕмрӕ ямӕшлӕ лыгъӕ зынӕсыгъӕ адыгӕ куп автоном краеу Косово кӕыращыжыгъӕгъӕх. А лӕхъаным псынӕкӕу унӕшъо тӕррӕз закӕоу шылӕр аштӕгъӕгъӕ, тиреспубликӕ щыпсӕурӕ пӕпчӕ ыгукӕлӕ ашдӕыригъӕштӕгъӕгъӕ.

Непи а лӕхъаным фӕдӕу илофыгъор кӕэралыгъо закӕор ары зӕшлӕзын зыльгъӕ

кӕыштыр. Тилӕпкӕгъӕхху ӕкӕлӕ кӕэралым исхэм афӕгъӕхыгъӕу Урысые Федерацием непи ишлӕгъӕшхо кӕызӕригъӕкӕлӕштым шлӕшхъуныгъӕ фыти.

Сирием щыпсӕурӕ адыгӕ нӕбгыри 115-мӕ Урысые Федерацием и Президенту Д. А. Медведевым, Адыгӕ Республикэм и Лӕышхъӕу А. К. Тхъакӕушынӕм, Адыгӕ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ыкӕи Адыгӕ Республикэм иобщественнӕ движениеу «Адыгӕ Хасэм», джащ фӕдӕу республикӕм ис цыф пӕстӕуми закӕыфагъӕзагъ Урысые Федерацием ежъхэм яшлӕгъоныгъэкӕлӕ кӕкощыжынынхэм илофкӕлӕ ӕпылӕгъу кӕафӕхъунхэм кӕлӕлӕхху.

Адыгеим играждан обществӕ илӕкӕлӕххэм зыдырагъӕштӕгъӕ лӕлӕу тхылъу ахэм кӕагъӕхыгъӕм нафӕ кӕызӕришӕлӕрӕмкӕлӕ, тихэгъэгъогуххэм Урысые Федерацием гущӕхӕлӕж, культурнӕ ыкӕи правовой зӕпхыныгъӕ дырӕлӕныр шӕхъафитӕу ежъхэм яшлӕгъоныгъэкӕлӕ кӕыхахыгъӕ. Ежъ ашхъӕкӕи якӕлӕтӕцӕлӕххэм кӕарыкӕлӕштымкӕи ахэм янеушӕр мафӕ зыфӕдӕштӕыр Урысые Федерациеу закӕор ары зӕрапхырӕр.

Ыпшӕкӕлӕ зигугъу кӕтшӕгъӕххэм кӕапкӕырыкӕлӕ, Адыгӕ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр кӕышӕлӕлӕу тихэгъэгъогу адыгӕхху Сирийскэ Арабскэ Республикэм щыпсӕухӕрӕм ежъхэм яшлӕгъоныгъэкӕлӕ кӕыхахыгъӕ. Ежъ ашхъӕкӕи якӕлӕтӕцӕлӕххэм кӕарыкӕлӕштымкӕи ахэм янеушӕр мафӕ зыфӕдӕштӕыр Урысые Федерациеу закӕор ары зӕрапхырӕр.

АР-м лӕпкӕ илофхэмкӕлӕ, ӕкӕлӕ кӕэралххэм ащыпсӕурӕ тилӕпкӕгъӕххэм адырӕлӕ зӕпхыныгъӕххэмкӕлӕ ыкӕи кӕбар жъугъӕм иамалххэмкӕлӕ и Комитет журналистххэм азыфагу щызӕхищӕрӕ зӕнӕкӕкӕххэм ащыцӕу «Патриот» зыфилорӕм икӕлӕххӕр зӕфахысыжыныгъӕх. Зитхыгъӕ анахъ дӕгъоу алыгъагъӕххэм тыгъэгъазэм и 28-м афӕгушӕагъӕх.

Комитетым итхъаматзу Шӕхӕлӕххӕ Аскӕр пӕублӕм кӕызӕрӕщиӕагъӕмкӕлӕ, мы темӕм мӕхъанӕшхо иӕу шыт. Зигугъу тшӕыр патриотхӕр кӕыткӕлӕххуххӕр ныбжыкӕлӕххэм щысӕтехыпӕ афӕхъунххэм тышцӕгъӕх.

— Кӕкӕлошт илъӕсххэм, — ӕло Шӕхӕлӕххӕ Аскӕр, — программӕу пхыритшы-ххӕрӕм журналистххӕр нахыбӕу ахӕлӕжӕнхху тыфай. Амалӕу тилӕмкӕлӕ тхыгъӕ анахъ дӕгъуххӕр зыкӕлӕмыпӕ кӕпынылӕштххӕр дӕгъӕшлӕштхх.

Гъӕзет хуытыгъӕ материалы 3-рӕ телевизионнӕ кӕтӕны 3-рӕ комиссием кӕыхихыгъӕх. Аххэм яавторххэм ахыцӕ шӕухъафтынххӕмрӕ шытхху тхылъххӕмрӕ аратыжыныгъӕх.

Кӕыххӕзгъӕшӕи сшлӕигъу гъӕзет тхыгъӕххэмкӕлӕ апӕрӕ чыпӕлӕр тилӕфшӕлӕгъоу Сихху Гошнагъо кӕызӕрӕфагъӕшӕошагъӕр. Мыр апӕрӕ зӕнӕкӕкӕу кӕызӕрӕщыагъӕшӕырӕр. Ятӕнӕрӕ чыпӕлӕр кӕыдихыгъӕ

гъӕзетӕу «Советская Адыгея» зыфилорӕм илофшӕлӕу Валерия Ломешинам, яцӕнӕрӕ хъугъӕ Тыркоо Мурат, ащ Адыгӕкӕлӕ игъӕзетӕу «Единство» зыфилорӕм илоф шӕшӕ.

Телевизионнӕ кӕтӕныххэмкӕлӕ апӕрӕ чыпӕлӕр кӕыдӕзыхыгъӕр Мыкӕопӕ телевидением иредакторӕу Нина Степановар ары. Адыгӕ телевидением илофшӕлӕу Хъушт Мирӕ ятӕнӕрӕ чыпӕлӕр фагъӕшӕошагъӕ. Красногвардейскӕ телевидением иидиректорӕу Анна Чупиковар яцӕнӕрӕ хъугъӕ.

Джащ фӕдӕу телевидениеххэм ярежиссерххэм ашышхӕр шытхху тхылъххэмкӕлӕ кӕыхагъӕшӕыгъӕх.

ӆШӔЫНӔ Сусан.

Сурӕтыр ӆшӕынӔ Аслӕн тырихыгъӕ.

Тыфӕгушӕ!

Тикӕоджӕгъоу, тарихх шӕныгъӕххэмкӕлӕ докторӕу, МКБТУ-м тариххымкӕлӕ, кӕэралыгъомкӕлӕ ыкӕи правӕмкӕлӕ икафедрӕ ипрофессорӕу Пӕнӕшӕу Аскӕр Дзӕпш ыкӕор гуманитар ушӕтынххэмкӕлӕ Адыгӕ республикӕ институтым ипашӕ игуадзӕу зӕрагъӕнфагъӕр лӕзӕу гуапӕ тшыхыгъӕ.

Псауныгъӕ пытӕ уилӕу, уилӕныгъӕ лӕпкӕым джыри бӕрӕ фӕбгъӕлӕжӕннӕу тыпфӕлӕлӕ, Аскӕр!

Кӕунчыкӕохъаблӕххэм яобществӕу «Гугъӕм» икомитет итхъаматзу КӕЗЗЗНӔ Юсыф.

ШӔУНАӆ ТЕШӔУДЗ!

ИГЪӔКЪУЖЫГЪӔН ФАЕ

Джащ фӕдӕ гушхысӕ сигъӕшӕыгъӕ Адыгӕ Республикэм ыкӕи Пшызӕ шӕолӕыр ащыпсӕурӕ быслӕымӕнххэм я Диндӕлӕжӕпӕлӕ (ДУМ-р) зызӕхӕжыныгъӕр илъӕс 20 зӕрӕхъугъӕм ипӕгъокӕлӕу автор куп зӕгъусӕу кӕыдагъӕкӕлӕгъӕ тхылъӕу «Неугасимый свет ислама» зыфилорӕм. Тхылъым ышхъӕ узеджӕрӕм, ар диндӕжххэм апае кӕыдагъӕкӕлӕгъӕу кӕыпшӕхху, ау арӕуштӕу шытӕп. Мы тхылъ цыкӕлӕр илъӕпкӕ итарихх, икӕуаджӕ фӕгъӕхыгъӕу нахыбӕл зышӕл зышлӕигъо пӕстӕуми ашлӕгъӕшӕлӕгъонынӕу кӕытшӕхху. Сыда плӕмӕ тиадыгъӕ кӕуаджӕххэм ащышххэм революцием ыпӕкӕлӕ адӕтыгъӕ мӕштит пчӕагъӕр, хъаджӕу адӕсыгъӕр зыфӕдизыр ыкӕи аххэм ацӕлӕххӕр, кӕарыкӕуагъӕр (кӕлӕлӕу) ащ дӕбгъӕотӕштхх, мы лӕхъаным мӕштитӕу Адыгеим шашӕлӕххӕрӕм зилахышӕу хъзылӕххӕххӕрӕм и ацӕлӕххӕр кӕышыӕагъӕх.

— Тхылъыр дӕгъӕхъызырым ыпӕкӕлӕ, — ӕло Емыж Нурбий, — диндӕжххэм я Совет хӕтххэм зӕкӕлӕми тӕлӕлӕугъагъ зышххӕ районххэм, кӕуаджӕххэм а цыфххэм афӕгъӕхыгъӕу зышӕлӕр адӕсмӕ ашыкӕлӕупчӕлӕнхху, кӕаугъоинхху. Тӕ тызыфӕе кӕбарыр кӕытӕлӕкӕзыгъӕххӕн зышххӕмӕгъотыгъӕххӕр, тызылӕымыӆсыгъӕ кӕуа-

джӕххӕр кӕнагъӕх, зӕрӕшӕульгъӕу. Гуӆӕн илофкӕи тхылъыр кӕыдӕдгъӕкӕлӕнӕу зӕрӕхъугъӕр ащ кӕыххӕжыныгъӕ.

Зигугъу кӕтшӕлӕр тхылъыр ипчӕагъӕкӕлӕ мини 3 хъоу кӕыдагъӕкӕлӕнӕу шыт, ДУМ-м имӕфӕкӕлӕ зӕлукӕ ехъулӕу ӕкземплӕр 200 кӕыхарагъӕути, а илофхъабзӕм хӕлӕжӕагъӕххэм аратыгъӕ. Джыри кӕӕнӕгъӕ 2800-р охытӕ блӕгъӕххэм кӕыдагъӕкӕлӕжынышххӕ, агоншххӕ. Мышххӕ фӕдизу игъӕкӕлӕтыгъӕу ащ игугъу кӕызыкӕлӕтшӕлӕр авторххэм, ар зыгъӕхъызырыгъӕххэм ялӕлӕу кӕышӕульгъӕдгъӕлӕсы тшлӕигъошххӕ ары. Тхылъым зигугъу кӕышххӕмшӕлӕгъӕ кӕуаджӕххэм (Лӕхъышххӕуау хычӕлӕгъӕ хъугъӕр, Хъӕкӕлӕмзые зӕрӕдӕмтытӕм сӕ сышыгъуау) афӕгъӕхыгъӕ кӕбар (аххэм адӕтыгъӕ мӕштит пчӕагъӕр, хъаджӕу адӕсыгъӕххӕр, кӕарыкӕуагъӕр) зышӕлӕххӕрӕм Мыкӕопӕ гушххӕ мӕштитӕм е якӕуаджӕ, ярайон щыпсӕурӕ диндӕжӕу ДУМ-м исовет хӕтым ӕкӕлӕагъӕххэм, кӕыдагъӕкӕлӕжынынӕу шыт тхылъым аххӕр хӕгъӕхъажышххӕ.

Ау ащ фӕдӕ илофшӕлӕным пае уахытӕу кӕнагъӕри бӕп, цылӕ мӕзм ыкӕлӕххэм анӕс ащ фӕдӕ кӕбар зышӕлӕрӕм кӕалыныгъӕлӕсынӕу тхылъым илоф дӕзышӕлӕххӕрӕр мӕлӕалох, шӕуилӕпылӕгъу шӕгугъых. Ари лӕпкӕым итарихх изы нӕкӕлӕбгъоу хъушт, шӕу-хӕлажӕ ащ изӕгъӕуӕлӕ.

ЖАКӆМЫКӆО
Аминӕт.

Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъу

Адыгэ РеспубликэмкIэ мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэм якъэралыгъо кадастрэ уасэ икIэуххэр ухэсыгъэнхэм ехылагъ

Урысые Федерацием чIыгумкIэ и Кодекс ия 66-рэ статья, Федеральнэ законэу N 135-р зытетэу «Урысые Федерацием уасэхэр зэрацафашIыхэрэм ехылагъ» зыфиIоу 1998-рэ илъэсым бэдзэогъум и 29-м кыдэкIыгъэм атегъэпсыхагъэу:

1. Адыгэ РеспубликэмкIэ мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэм якъэралыгъо кадастрэ уасэ икIэуххэр 2011-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м нафэ къэхъугъэхэр мы кыкIэлъыкIохэрэр зыхахъэхэрэр ухэсыгъэнхэр:

1.1. Адыгэ РеспубликэмкIэ мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэм ахэхъэрэ чIыгу Iахъхэм якадастрэ уасэ (гуадзэу N 1-р);

1.2. Адыгэ РеспубликэмкIэ мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэм ахэхъэрэ чIыгу Iахъхэм муниципальнэ районхэмкIэ (къэлэ койхэмкIэ) якадастрэ гурыт уасэ (гуадзэу N 2-р).

2. Кадастрэ уасэм икIэуххэр заухэсыхэрэм ыуж

мэфи 10-м кыкIоцI къэбар жбугъэм иамалхэм ыкIи Адыгэ Республикэм игъэцкIэкIо органхэм яофициальнэ сайт мы унашъор къарыгъэхъэгъэнхэр.

3. Адыгэ РеспубликэмкIэ мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэм якадастрэ уасэ икIэуххэр заухэсыхэрэм ыуж мэфи 5-м кыкIоцI кадастрэ уасэм фэгъэхыгъэ къэбарымрэ ар зэрагъэнэфагъэм ехылагъэ отчетым изы экземпляррэ гъэцкIэкIо хабзэм ифедеральнэ органэу къэралыгъо кадастрэ уасэр шIыгъэным ипшъэрылхэр зыгъэцакIэрэм IэкIэгъэхъэгъэнхэр.

4. Мы унашъом игъэцкIэн зэрэкIорэм иуплэкIун А. М. IэшхъэмафэрКомитетым итхьаматэ игуадзэ фэгъэзэгъэнхэр.

Комитетым итхьаматэу И. П. БОЧАРНИКОВА
къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 26-рэ, 2011-рэ илъэс
N 292

ШъунаIэ тешъудз: Адыгэ

Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъоу ыпшъэкIэ къэттыгъэм игуадзэу N 1-р бэ зэрэхъурэм кыхэкIэу мы кыкIэлъыкIорэ официальнойнэ сайтхэм ар къарыдгъэхъагъ:

1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкIэкIо органхэм: www.adygheya.ru.

2. Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет: www.komimra.org.ru.

3. Къэралыгъо регистрациемкIэ, кадастрэмкIэ ыкIи картографиемкIэ Федеральнэ къулыкъум и ГъэIорышIаплэу Адыгэ Республикэм щылэм: www.to01.rosreestr.ru.

Адыгэ Республикэм мылькы зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъоу N 292-р зытетэу 2011-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м кыдэкIыгъэм игуадзэу N 2-р

Адыгэ РеспубликэмкIэ мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэм ахэхъэрэ чIыгу Iахъхэм муниципальнэ районхэмкIэ (къэлэ койхэмкIэ) кадастрэ уасэу гурытымкIэ яIэр

N п/п	Муниципальнэ районым (къэлэ коим) ыцI	Гухэлъэу зыфагъэфедэштхэм елытыгъэу чIыгухэм кадастрэ уасэу яIэр* (сом /кв.м./)						
		А 1-рэ купыр	Я 2-рэ купыр	Я 3-рэ купыр	Я 4-рэ купыр	Я 5-рэ купыр	Я 6-рэ купыр	ГурытымкIэ
01	02	03	04	05	06	07	08	09
1	Джэджэ район	11.6074	43.9497	50.4160			3.2488	12.1662
2	Кошхъэблэ район	10.2514	37.5444	28.7130	29.1410	2.6360	3.2488	10.3733
3	Красногвардейскэ район	10.1150	35.0822	29.6670	44.8900		3.2488	10.4861
4	Мыекъопэ район	6.6261	33.7166	35.2035	29.8699	2.6360	3.2488	5.5675
5	Тэхъутэмыкъое район	5.1584	18.9863	57.7282	28.9228	2.6360	3.2488	6.8410
6	Теуцожэ район	5.7298	34.0647	24.3016	28.6557		3.2488	6.0422
7	Шэуджэн район	10.9881		30.9664	30.0574		3.2488	11.3628
8	Къалэу Мыекъуапэ	4.4491		88.5419	25.2855	2.6360	3.2488	5.8233
9	Адыгэкъал	4.3088			28.1328		3.2488	4.3024
	Адыгэ РеспубликэмкIэ гурытыр	8.8827	26.6550	42.2804	28.2526	2.6360	3.2488	8.9687

*Урысые Федерацием экономикэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ иунашъоу N 445-р зытетэу «Мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэм къэралыгъо кадастрэ уасэ афэшIыгъэнымкIэ Методическэ унашъохэр ухэсыгъэнхэм ехылагъ» зыфиIоу 2010-рэ илъэсым Iоныгъом и 20-м аухэсыгъэмкIэ чIыгухэр зыфагъэфедэштхэ лъэныкъохэр ухэсыгъэ хъугъэх

А 1-рэ купыр — мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэу жьокIупIэкIэ, мэкъупIэкIэ, хъупIэкIэ бгъэфедэн плэкIынэу щытхэр ыкIи чIыгухэм къэралыгъо кадастрэ уасэ зыцафашIыр лъэхъаным чIычIэгъ байныгъэхэр зычIэлхэр, илъэсыбэрэ къэкIырэ чыгхэр, хызмэт кIоцIым шагъэфедэрэ гъогухэр, коммуникациер, мэххэр зытет чIыгухэу тыкъэзыуцухэрэ дунаир зэрар къэзыхын зылэкIышт техногеннэ ыкIи антропогеннэ лъэныкъохэм ащухъумэгъэнхэмкIэ зышIуагъэ къакIохэрэр, джащ фэдэу псы объектхэр хызмэт IофшIэныр зехъэгъэнымкIэ кызыфагъэфедэхэрэр зытетхэр.

Я 2-рэ купыр — мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэу жьокIупIэкIэ бгъэфедэнхэм макIэу фытегъэпсыхагъэхэр, ау техническэ культурэ лъэкпэ зэфэшъафхэр, цумпэхэр, щайр, сэнашъхэр, пынджыр кызцагъэкIыхэрэр.

Я 3-рэ купыр — мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэу мэкъумэщ продукциер кыдэгъэкIыгъэнымкIэ, щыгъэлъыгъэнымкIэ ыкIи пэублэ переработкэ шIыгъэнымкIэ агъэфедэхэрэ унэхэр, псэуальхэр зытетхэр.

Я 4-рэ купыр — мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэу псы объектхэм аубытыхэрэр ыкIи предприниматель IофшIэным пае агъэфедэхэрэр.

Я 5-рэ купыр — мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чIыгухэу мэххэм аубытыхэрэр.

Я 6-рэ купыр — мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ нэмыкI чIыгухэу, орыжъхэри ахэм зэрахэтхэу, полигонхэм, хэкигэкъупIэхэм, хуатэхэм, пшахъохэм аубытыхэрэр, мыхэм ахэмыхъэхэрэр садлэжыпIэ, хэтэлэжыпIэ ыкIи дачэ гъунапкъэхэм къахиубытэхэрэр арых.

МэфэкI Iанэр зыфэдэгъэщтыр

ИлъэсыкIэр къэблагъэ зыхъукIэ, тучанхэм ащыжъот. Шухафтынхэр, мэфэкI Iанэм тырагъэуоцт шхыныгъохэр зыхашIыкIыштхэр ащэфых. Елкэхэр агъэкIэракIэх. Бысымгуащэ иланэ нахъ дахэ зеришIышттым, шхыныгъо гъэшIэгъонхэр зэмылIэужыгъоу зериупшъэрыхышIтхэм зыфегъэхъазыры. Ау хабзэ хъугъэу хэтрэ лъэкпэ иланэ темытымэ мыхъушт шхыныгъохэр щылэхэ. Сыд фэдэ унагъо уиыхагъэми, салатэу «оливье» зыфалорэр Iанэм тет. Адыгэхэм щыпс-пIастэр, тхъачэтылыр шIокI имыIэу мэфэкI Iанэм ианэхъ шхыныгъо шъхъагъэу зылгытэхэрэ ахэтых.

Илъэсэу къэблагъэрэр блэгъожьым и Илъэс. Ащ чэфэу, лым хэшIыкIыгъэ шхыныгъо зэмылIэужыгъохэр, пцэжыер, къэбыр Iанэм тетэу упэгъокIын фаеу аIо. МашIор блэгъожьым изы Iахъ, ащ кы-

хэкIэу шэф остыгъэр хэгъэнагъэу мэфэкI Iанэр кыгъэкIэракIэмэ дэгъу. Пхъэм, хрусталым е керамикэм ахэшIыкIыгъэу блэгъожьым итеплэ зиIэ статуткэ цыкIухэр унэм итхэмэ, кыхъащт илъэсым шIур кыдэкIоцт.

ИлъэсыкIэу къакIорэр бэрэчэтыным фэшI Iанэм шхы-

ныгъо зэмылIэужыгъохэр сыдигъуи тетынхэ фаеу аIо. Анахъ шъхъаIэу къанэрэр хыкIэу унэм кыхъащтым пагъохышт шхыныр IэшIоу зэраупшъэрыхышIтыр ары. Ау бысымгуащэ пэпчэ а зы шхыныгъор иIэшIугъэкIэ зэфэдэу ыупшъэрыхырэп. ЦыкIу Беллэ мэфэкI Iанэм игъэхъазырын лъэшэу пылэ. Iанэм шхыныгъо зэмылIэужыгъохэр зэрэтыригъэуоцтхэм имызакъоу, ахэм шIуагъэу ахэлтыр нахыбэу къахэнэнхэр, пкыинэ-лынэм иягъэ емыкIынэу еупшъэрыхыых. Ащ кызыриIуагъэмкIэ, салатэу «оливье», тхъачэтым хэшIыкIыгъэ шыпсыр Iанэм тетынхэу унагъом исхэр нахъ къэжэх. ИжыкIэ адыгэхэм ИлъэсыкIэр тыгъэгъазэм амыгъэмэфэкIыштыгъэми, цыкIу-цыкIуэзэ, уахэтэм дедгъаштэу тыхъугъ. ТыгъэкъокIыпIэ гороскопымкIэ, щыгъынэу зыщытлэщтым, ышъо зыфэдэн фаем, Iанэм шхыныгъоу тетыштым защытэгъэгъуазэ. Анахъ цыкIухэм ямэфэкIэу бэмэ алытэми, нахыжъхэми шIу альэгъу. ЗэIахылыхэр, зэныбджэгъухэр мэфэкI Iанэм зэдыпсэхэу, ИлъэсыкIэмкIэ зэфэгъушIожьых.

(Тикорр.).

ХЪУТЫЖЪ

Аслъан:

«Тищытхъ узехъэхэм тарэгущхо»

Псэолъэшынм ихэхъоныгъэхэр

Адыгеим щызэлъашлэрэ псэолъэшл организациеу фирмэу «Адыгпромпостройм» Мыекъяуапэ ыкIи республикэм ирайонхэм илъэс пчъагъэхэм гъэхъагъэу ащишлгъэр зы гушылэкIи, зы гъээт нэкIубгъокIи кыплотыкIын плъэкIыштэп. Ау гъэкIэкIыгъэ къэлъуакIэу ащ кыфэбгъотын плъэкIыштыр республикэм икъэлэ гъэхъалэ зэкIэ промышленнэ предприятиеу дэтыгъэхэр ыкIи джы зэхъагъэтэкъожыгъэхэр, унэ зэтетышхо пстэуу щашылгъэхэр, зэкIэ къэралыгъо организациехэр зычIэтхэр а фирмэм епхыгъэ псэолъэшл-монтажнэ организациехэм зэралэшагъэхэр ары. Джы акционер обществэ хъужыгъэ «Адыгпромпостройм» ипашэу Хъутыжъ Аслъан джырэблагъэ тызылэкIэм игуапэу хигъэуэфыкIыгъэ псэолъэшым и Мафэ ехуэлэу ялофышлэ нэгъырищ Адыгеим изаслуженнэ псэолъэшл щытхъуцIэр къазерафагъэшоушагъэм рыгушхоху ыкIи кIочIа-кIэ къахилъхъээ ялофшIэнхэр зэралъагъэкIуатэхэр, хъахъонгъа-кIэхэм зерафакIохэр. Заводу СМК-м илэшхъэтэгъу Аб-рэдж Аскэр, СМУ-38-м игъэ-орышIа-кIоу Бэгъ Аслъан, асфальт-бетоншI заводым илэшхъэтэгъу ЩэмэджыкIо Азмэт ясен-хъат епхыгъэ а цIэ лъапIэхэр къа-фаусыгъэх.

— Хэт щыщи гурыбгъэложы-нэу щытэп цIыфым гъот имылэу, зэрпсэуштыр кылыжыкIын ымы-лъэкIэу, зычIэсын унэ ымыгъэ-псэуу щылэныгъэм рэзныгъэ хигъотэ зримылъэкIыштыр, — ело теубытагъэ хэлъэу Хъутыжъ Аслъан. — Ау ащи гъакIоп. Щы-лакIэр бгъу пстэумкIи зтеуца-гъэу зыплъытэн плъэкIыштыр моральнэ кIэгущылуныгъэкIэ ты-заджэрэри ахэм гъусэ къыз-афэхъужыкIэ ары. ЫпшъэкIэ зы-цIэ къышеслогъэ тилофышIэхэм щытхъуцIэу къафаусыгъэхэр еж-хэм япхыгъэхэм, ахэр зипэхъ-хэ коллективхэмкIи ар хъугъэ-шIэгъэ гушIуагъоу, гушхоньгъэу щыт.

Фирмэм цIэу илагъэр непи зэрэ «Адыгпромпостроеу» къэн-жыгъэ нахъ мышIэм, бэдзэр зэфыштыкIэ щылакIэм тызые-хъагъэм ыкIи джырэ тыхабзэ къэ-ралыгъо мылкъукIэ заводи, фаб-рики, нэмыкI предприятия ымы-гъэпсыжъэу зиублагъэм къыш-кIэдзагъэу, унэ псэолъэшынм ары пшъэрылъ шъхъалэу кыф-рэгъэху Аслъан ыгу кыгъэкIы-жыкIэхэр къыткIэхухъэрэ ныб-жыкIэхэу щымыгъуазэхэм алъыдгъэлэсмэ иягъэ къэмыкIо-нэу къытхъэу. ПшIэхэнэп джы Мыекъяуапэ дэтлэгъорэ псэолъэ пстэур уашъом къефэхыгъэм фэ-дэу къызыщыхъухэрэ къыт-хэтынхэкIи.

— Илъэс 50-м ехъугъ, — ело Аслъан, — псэолъэшынм ибэдзэршылIэ «Адыгпромпостройм» зыщылажъэр. Ащ итарихъ къашежъэ алэ Белореченскэ, етIанэ Мыекъяуапэ ГЭС-хэр загъэпсыгъэхэ я 51—52-рэ илъэс-хэм. А псэолъэшылIэхэм Иоф ащызышIэгъэ цIыфбэмэ сари-хылIэнэу хъугъэ, къбар бэклый къысфалотэжыгъ. Фирмэр зэхъ-шагъэ зыхъугъэм къыкIэлъыкIо-гъэ илъэсипшI заулам «Адыг-

промпостройм» ипсэолъэшл орга-низациехэм агъэпсыгъэх целлю-лоз-картонышI заводыр, Адыгэ шъоушыгъушI заводыр, редукто-рышI заводыр, «Точмашыр», «Станконормалыр», «Промсва-зыр», Адыгэ Республикэм и Пра-вительствэрэ Парламентымрэ зычIэт унэр, бытобслуживанием иунэхэр, зэкIэ сабий IыгышIэу къалэм дэтхэр, гурыт еджэпIэ пчъагъэ, Совет хабзэм илъэхъа-нэ цыфхэр зычIэсыхэрэ унэ ла-гъэху Мыекъяуапэ къыдэтэджа-гъэхэр, ТэхъутэмыкIо ыкIи Те-уцожь районхэр хэпхыжъхэм, районхэм партийнэ-советскэ органхэр зычIэтхэ унэху аша-шылгъэхэр. Къысфэлъыгъэ-штэп нахъ, джыри зыцIэ къесло-нэу къэнагъэр бэ. ТиззIукIэ-гъухэм бэрэ къащысэломи, мы щысэхэмкIэ хэзгъэуэфыкIы сшIонгъор псэолъэшынм хэ-хъоныгъэу ышIыхэрэм адрэ от-раслэ пстэуми яхэхъоныгъэхэр зэралъытгъэхэр ары. УнэнкIи фит, промышленнэ е социальнэ мэхъанэ зилэ объектынкIи фит, псэолъэшым ылапшъэхэр зы-шигъэлэжъэхэр чIыпIэм матери-ал зэфэшхъафыбэ шагъэфедэн фаеу зэрэхъурэр хэт шыши ыгу къэбгъэкIыжыкIынэу щытэп. ЗэрэхъурэмкIэ, тищыкIэгъэштхэр нэмыкI IoфшIапIэхэм къыдагъэ-кIынхэ фае, зэрэхъурэмкIэ, ахэм къашырэм ыкIи IoфшIапIэ чIы-пIэу ялэм хагъэхон фае, зэрэ-хъурэмкIэ, ахэм къалэжыгъэм щыч ахыщэ Iахъу хабзэм Iэкла-гъэхъаштым хэхъон фае, зэрэхъу-рэмкIэ, а зепстэум экономикэм зыкырегъэлэты. Тыхэбзэ паш-хэм къагурымылоу е фэмыхэу сшIэрэп, ау джырэкIэ ащ тетэу мэхъу сфэлотэп.

Илъэс зэкIэлъыкIохэм къа-кIоцI «Адыгпромпостройм» цыф-хэр зычIэсыхэрэ унэ пчъагъэу Мыекъяуапэ щигъэпсыгъэр зыфэ-дизыр джы къэлъытэжыгъуае

хъуштэу къытшыхъуэ, а упчIэм къырилолIэн ылъэкIыштымкIэ тигушылэгъу зызыфэтэгъазэм, зыкIи кIын къышчымыхъоу ащ иджэуап къытыжыкIын ылъэкIыгъ.

— О ащ тетэу къышхъуми, гурытым тегъэпсыкIыгъэу квар-тирэ пчъагъэу Мыекъяуапэ шыд-гъэпсыгъэр кIын хэмылэу къэс-лон слэкIышт, — ело Хъутыжъ Аслъан. — Илъэс къэс унэ квадратнэ метрэ мин 40-м къы-щымыкIэу ттыгъыгъ. Ар илъэс 40-м ебгъэожьмэ, зэкIэмкIи квадратнэ метрэ миллионрэ мин 600-м къышчымыкIэу ттыгъэ. Олъэгъу къалэм икIохъэпIэ лъэныкъокIэ шылэ псэупIэм зызериушъомбгъугъэр. Тифирмэ иорганизациехэм амыгъэпсыгъэу а унэхохэм ахэтыр заул нылэп.

Чыгусысыным зэщымыгъэ-кIорэ шылкIэм тегъэпсыкIыгъэ унэу мы мафэхэм дгъэпсырэм дэжъ шышхъэлэу мазэм ты-зыщызэлэклэм, ащ ияшэнэрэ этаж тыхухыгъэгъэ къодыгъ. Джы ябгъонэрэм тынэсыгъ, бэ темышIэу ышхъэ тетлхъашт, къэкIошт илъэсым ттыгъ. Нэгъ-гырэ 40 фэдимэз непэ ащ Ioф шашIэ. Ар зы унэ, тIу, щы хъу-ху эхэт. Квартирэхэр хъоу-пшаух. ЯинагъэхэмкIэ квадратнэ метрэ 62-м къышчыублагъэу 90-м нэ-сых. Джырэ нэскIэ зи тIуагъэп, ау джы квартирэхэр зыщэфы зышIонгъохэр едгъэблагъэху ты-ублагъэ, яахыщэ псэолъэшынм къыхалхъэ.

ТапэкIэ гухэлъэу зыдагыгъ-хэм Аслъан тащигъэгъозагъ. Джы ашIырэ унэм къыготэу ятIо-нэрэ унэр зыщэгъэпсышт чIыпIэм шысыгъэ унагъохэм квартирэхэр аратхи, агъэкошыгъэх. Ежхэм яахыщэ лъагыгъ, «Гражданпроект-ым» проект къафигъэхъазырыгъ. Къэлэ администрацием илъэлукIэ мы унэм этажитIу илъэагъэу по-ликлиникэ хэтынэу проектым егъэнафэ. Ащ пае экспертизэ ара-

гъэшIынэу проект кIэлэ адми-нистрацием лъагъэлэсыгъ. Илъэ-сыр имыкIыгъэ еплъыкIэу фашIы-гъэр игъусэу проект къафа-рагъэхъыжыкIынэу щыт. А унэм ишIын зыфежыштыр тэрэз дэ-дэу Аслъан кIылон ылъэкIыгъэп, квартирэхэр шгъээнхэмкIэ бэ-дзэршылIэм тапэкIэ зыкызэ-ригъэлэгъоштыр къэшIэгъуаеу щытышъ.

ЯтIонэрэ гухэлъэу агъэнфа-гъэм игугъу къышылгъ. Урам-хэу Советскэмрэ Победэмрэ зы-щызэлэклэхэрэ чIыпIэм тетыгъэ унэхэр жы дэдэ хъугъагъэх. Уна-гъохэр кыбрагъэгъэгъи, кварти-рэхэр аратхи, ахэри агъэкошы-гъэх, унэ лъэгъшхо зыщагъэп-сышт чIыпIэр агъэхъазырыгъ. ЫпшъэкIэ зыцIэ къышеслогъэ организацием проект къафшIы-нэу заказ ратыгъ. Бэ темышIэу унэм ылапсэ игъэтIылын фе-жэштхы.

— Унагъохэр ыгъэкошыхъээ непэ псэолъэшынм пфыпы-хъанэу щылэр бэдэдэп, — ело Ас-лъан. — Сыда плэм ащи мылкъу шIулае пэлубгъэхъан фаеу мэхъу. Ау тэ ыпэкIэ тызэресэгъагъэм фэдэу, къалэм, анахъэу ащ игуп-чэ, архитектурэ теплъэу илэр нахышIу шIыгъэн зэрэфаер зы-щыдгъэгъушIэрэп. А еплъыкIэм-кIэ кIэлэ администрацием тыкы-гурэлэ, тыкызэхъэшылкIы. КIэ-кIэу къэпIон хъумэ, тифирмэ ыкIуачIэ нахыбэу шIуагъэ къы-зэредгъэтыштым ыкIи унэхэр зыфэтIыхэрэ цыфхэр зэрэдгъэ-рзэтхэм тегъэпсыкIыгъэу ти-IoфшIэн зэхэтэщэ. Цыфхэм ягъот зыкылIэтэу, шэфэкIэ амалэу ялэм хахъомэ, тэ тшIэштхымкIэ зи кыттенэштэп. ЫпэкIэ умышIэу, хысипэкIэдзэнхэр умышIхуу, уиэкономикэ зэрэзтемизыштым епхыгъэ Ioфыгъохэм уапымылэу непэ хызмэтзехъаным гъэхъагъэ щыпшIын плъэкIыштэп. Ар фир-мэ илэшхъэтэтхэм зыщагъэ-гъушIэрэп.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

АР-м ИофшIэнымкIэ икIэра-лыгъо инспектор шъхъалэу Сиху Руснет бэмышIэу пресс-конфе-ренцие зэхыщагъ. 2011-рэ илъэ-сым ИофшIэным законодатель-ствэ гъэцIагъэ зэрэхъугъэм Ин-спекциер зэралыплъагъэм ыкIи ыналэ зэрэтыригъэтыгъэм изэфэ-хысыжыгъэр ащ шашылгъэх.

Правовой упчIэхэмкIэ инспек-тор шъхъалэу игуадзэу Сергей

Абрамцовым къызэриIуагъэмкIэ, лэжъапкIэр игъом атымэ зэгъэ-шIэгъэным пае мы илъэсым къы-кIоцI уплэкIун 229-рэ зэхашагъ. Ахэм язэфэхъысыжыкIэм къызэ-рагъэлэгъуагъэмкIэ, организацие 32-мэ законодательствэр аукуагъ. Хэуконыгъэу щылэхэр охътэ гъэнэфагъэм къыкIоцI дагъэзы-жыкIынху пашэхэм афагъэпытагъ. Инспекцием унашъоу ышIыгъэ-хэм яшIуагъэкIэ, лэжъапкIэр игъом зылуымылэштыгъэ нэгъ-гырэ 1855-мэ сомэ милли-он 31-рэ аратыжыгъ. ЛэжъапкIэм итынкIэ чIы-фэ къызытезыгъэфэгъэ организациехэм япэшэ

Зэфэхъысыжыгъэр ашIыгъэх

нэгъырэ 200-м тазыр зэфэшхъаф-хэр атыралъхъагъэх. УплэкIун 16-р ар зипшъэрылэ органхэм икIэрыкIэу зэхъафыжыкIынху аIэ-кIагъэхъагъ. Джащ фэдэу Иоф-шIэным законодательствэ къы-дилъытэрэ лъэныкъо пстэури гъэцIагъэ зэрэхъурэм епхыгъэ уплэкIуни 165-рэ Инспекцием зэхыщагъ. Гъогогъу 1024-рэ шап-хэхэр аукуагъэхуу къыхагъэ-щыгъ. НахыбэрэмкIэ ахэр зеп-хыгъэр организациехэм япашэ-

хэм ыкIи яспециалистхэм Иоф-шIэнын къэухъумэгъэным еп-хыгъэ егъэджэнхэр зэрамыкIухэ-рэр, IoфшIа-кIохэм хэушхъа-фыкIыгъэ щыгъынхэр икIу фэ-дизэу зэрарамытхэр, медици-нэ уплэкIунхэр зэрэзхъамышхэ-рэр, нэмыкIэхэри ары. Мы Иоф-тхъабзэхэм апэлухъашт ахыщэр илъэс къэс нахъ макIэ зэрашIы-рэм къыхэкIыкIэ, IoфшIапIэхэм тхъамыкIагъохэр къащэхух. 2011-рэ илъэсым къыкIоцI ащ фэдэ хъугъэ-шIэгъэ 216-рэ Адыгэ Республикэм шагъэуэфыгъ, нэгъ-гыри 3-мэ шъобж хылыгъэхэр атешагъэхэ хъугъэ, нэгъыри 3-мэ ядунай ахъожыгъ.

Пресс-конференцием хэлэжъагъэхэм къызэрэ-хагъэщыгъэу, организаци-ехэм, предприятияехэм япа-шэхэмрэ еспециалистхэм-рэ УФ-м ИофшIэнымкIэ и Кодекс къыдилъытэрэ лъэ-ныкъохэр шIокI имылэу агъэцIа-кIэхэмэ, Иофхэм язытет нахышIум фи-

уэнкIышт, хэуконыгъэхэр дэ-гъэзыжыгъэхэ хъушт.

Сиху Руснет къызэриIуагъэм-кIэ, мыш фэдэ уплэкIунхэр зэ-хашэным ифитыныгъэ зилэр ин-спектори 10 нылэп. Ащ къы-хэкIыкIэ ахэм зэкIэри къызэлъа-убытын алэкIырэп. ГумэкIы-гъоу, шыкIагъэу щылэхэр дэгъэ-зыжыгъээнхэм фэшI Инспекци-ем прокуратурэм, профсоюзхэм, суд приставхэм Иоф адешIэ ыкIи ащ шIуагъэ къеты. Цыфхэм яфи-тыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр, законыр зыукъорэ пашэхэм пшъэдэкIыжэ ягъэхыгъэнынр япшъэрылъ шъхъалэу зэрэщыгъыр Р. Сихум къыIуагъ. Нэужым журналистхэм къатыгъэ упчIэхэм специалистхэм джэуапхэр къара-тыжыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

2012

Ар зымыуасэ щыІэп

Илъэсыр ыкІэм факІо зыхъукІэ, шъхъаджэ зыфэгъэгъэгъэ лъэ-ныкъомкІэ анахъ ІофышІэ хъунхъэхэм, анахъ къахъащыгъэ-хэм яхъыллагъэу къэттхыныр шэн-хабзэ хъугъэ. Ащ фэдэу лъэпкъ проектм къыдильтыр зэнэкъокъум хъалажъэхэ сомэ мини 100, мин 30 къэзыхыгъэхэм афэгъэхыгъэу илъэс къэс къэттхы. Ащ фэдэу къахъащыгъэхэр ыкІырэ илъэсми щылагъэх. Ау мыгъэ а шэн-хабзэр сыукъонэу тесы-убытагъ.

Сигерой къэралыгъо тыным нэсыгъэп, ау хъалэлэу Іоф ешІэ, сабийхэр шІу елъэгъух, шІэныгъэ дэгъухэр аретых, ны-тыхэр къыфэразэх. СыкъызытегушыІэ-щтыр Тэхъутэмыкъое районым-кІэ Инэм гурыт еджапІэу N 2-м иублэпІэ классхэм ащезыгъа-джэхэу Еутых Асыет ары. Итру-довой тхыль зэзакъу зэрэдэтха-гъэхэр. 1973-рэ илъэсым шы-шъхъэлум и 8-м кІэлэгъэгъэжэ колледжыр къызеухым, мы еджа-пІэм къэкІуагъ.

Ащ ыуж щыІэныгъэм зэхь-кыныгъабэ хъхъухагъ. Урысыем перестройкэр къыщежыагъ, ха-бзэр зэхьокыгъ, Асыет илэгъу-хэр зыщапІугъэ зэманым ииде-ологии нэмыкІ шъыпкъэ хъугъэ, лэжъапкІэр къамытэуи къыхэ-кыгъ, къагырэми зыпарі кІуачІэ илагъэпти, кІэлэгъэгъэжэхэм ашы-щыбэм ясэнэхъат ахъожьыгъ. Ау Асыет еджапІэм чІэкІынышъ, на-хьыбэ къызыщыгъэхъаштым клонэу ыгу къэкІыгъэп. Сабый-хэм ахъкымэ ежыри кІодынэу, ригъаджэхэрэми кІэлэгъэгъэжэ амыгъотынэу къышІошІыгъ. КІэ-

лэцІыкІлэхэм узэрафыщытыр агу-кІэ къашІэу, зэралорэр тэрэз, яклэ-лэгъэгъэжэ шІу альэгъу. Еджа-пІэм зэрэщалыгътэрэмкІэ, Асыет икласхэр анахъ дэгъухэм ашыщ, яшІэныгъэхэмкІа ялэдэбкІа адрэ-хэм къахъэхы.

Уахътэм зэхьокІыныгъэу къызыдихыгъэр бэ. БлэкІыгъэ илъэсхэм унэмкІэ гъэцкІэныр къэзымышІыжырэ кІэлэгъэ-жэжэу къагъэуцухэу, кІэлэгъэ-джэм Іоф адишІэжыу щытыгъ. Ау ащ фэдэ ІофшІаІэр зыщы-мыІэжырэ бэшІагъэ. Зым илэ-жъапкІэІэ ащ фэдэ ІофшІэн те-дзэ ышІэнэу щымытэу елыгъэ, адрэр унэм кІожьынышъ, репе-титорствэм пылышът, ящэнэрэм урокым шишІэрэр икъоу елыгъэ. «Ащ фэдэу ыпкІэ хъмылэу Іоф зышІэу къэнагъэр Асыет Мух-таровнар ары» аІоу къыхэкІы. Ау ащ нэмыкІэу Іоф ышІэн ылгъэкІырэп. Ары зэрэрагъэджа-гъэри, ары унагъом зэрэщапІу-гъэри.

Асыет ТэхъутэмыкъуаекІэ анахъ унэгъо ІофшІаІоу, анахъ Іэдэбышхо зэрылгъым къыхъу-

цІыфым ычІыпІэ зибгъэуцон, ащ игукъао къыбгурылон фаеу агу-рагъэІуагъ.

Непэрэ щыІэныгъэу текІорэр акІыІоу, укІытэрэр зыщыкІыры-тым Асыет иунагъо плуныгъэу щигъотыгъэр имыщыкІэгъэпкІа хъун зэмкІэ оІо, ау щыІэныгъэр сыд фэдэу зэхьокыгъэ хъугъэ-ми, ащ уасэ щызіІэр нэмыкІы-ми, щыІаІэр къэзыгъэдахэу, щы-Іэныгъэр ыпкІэ лъызыгъэкІуа-тэрэр Асыет фэдэхэр ары. Ащ фэ-дэхэр щымыІэхэу, зэкІэри яфе-дэ еусэхэу къызызэханэхэкІэ, урысмэ зэралоу, туннелым ыщпэ нэфынэ къычІэпсэжышътэп.

Асыет изы урокэу пкъыгъуа-цІэм нэІуасэ зыщыфІышІыгъэхэр сыгу къэкІыжы. Сабыйхэу апэ-рэ классым къэкІуагъэхэм ащ ралэгъорэ пкъыгъохэм зэкІэ-ми (псэ зыпыты зыпымыты) ацІэ къыраІуагъ. УпчІэхэу ахэр джэуап зыфэхъухэрэри къаІуагъ. ЕтІанэ кІэлэгъэгъэжэм кІэлэцІы-кІлэхэм арыІуагъ «джа гушыІэхэу къэшІуІагъэхэм зэкІэмэ пкъы-гъуацІэхэр арало, бзэм ащ фэдэ раздел хэт». Зы кІэлэ нэутхэ цІыкІу къэупчІагъ «мамэ ыцІи пкъыгъуацІа?» ыІуи... Ащ тетэу лъыхъон-ушэтын шыкІэхэр ыгъэ-федэхэз кІэлэгъэгъэжэм иІофшІэн зэхешъ.

ЕджапІэм зэрэщалыгътэрэмкІэ, Асыет егъэгъэкІэ-шІыкІэм (ме-тодикэм) хэшІыкІышхо фыриІ. УблэпІэ классхэмкІэ методобъ-

единени-ем илъэс пчъагъэрэ

ипэщагъ, ублэпІэ классхэмкІэ завучэуи къыхэкІыгъ. ІэнатІэр дэгъу, ащ ахъщэ къыкІэкІошът, ау ежэ кІэлэцІыкІлэхэм ыгукІэ нахъ афэщагъэу къычІэкІыгъ. Завуч Іофыр дихымы, сабиймэ Іофэу адишІэрэм къызэрэщыкІэщтыр къызыгурэІом, ІэнатІэр ариты-жыгъ. Ащи къеушыхъаты Асыет ежэ иІофшІэнэу егъэгъэжырэ нахъ шъхъалэу зэрылгъытэрэр, цІыфхэр ыгъэсэжыныхэм нахъи иІоф рэ-хъатэу ыгъэцэкІэныр къызэрэжи-хырэр.

Асыет я 4-рэ классыр мыгъэ регъаджэ. УблэпІэ еджапІэр ахэм къаухынкІэ джыри илъэс Іэпэ-цыпэ щыІ, ау ны-тыхэм непэ лъэ-Іу тхыльхэр къахъых кэкІорэ-гъэм ясабыеу еджапІэм къэ-кІошътхэр Асыет икласс шеджэн-хэу зэрэфаехэр итхагъэу. КІэ-лэгъэгъэжэмкІэ ар зымыуасэ щыІэп.

«О ІофшІаІэу пІэкІэлъыр, опытэу уіІэр уіІэу, лъэпкъ про-ектэу «Гъэсэныгъ» зыфІлорэм къыдильтыр зэнэкъокъум сыда узыкІыхэмылажырэ?» сІуи сы-зеупчІым, «еджапІэм Іоф зэрэ-щысІлэрэри конкурсба», къыси-Іуагъ. Ари шыпкъэпкІа хъун, ау зыкъэгъэлъэгъонэу, пчэгум къи-хъанэу фэмыем ар иджэуапэу сэ слытагъэ.

Урысхэм адыгабзэр арегъашІэ

Адыгэ республикэ гимназием икІэлэгъэгъэжэу ГъукІэлІ Мариет адыгабзэм изэгъэшІэнкІэ комиссие зэфэшъхъафхэм ахэтэу, олимпиадхэм ригъаджэхэрэу къыщагъэхэу, ны-дэлъфыбзэм икІэлэгъэгъэжэхэм яреспубликэ зэнэкъокъу къыщыфэгъушІохэу плэгъуыт. Ащ илъэс 14 хъугъэу гимназием щырегъаджэх, урыс ыкІи нэмыкІ лъэпкъхэм къахэкІыгъэ кІэлэгъэгъэжэхэм адыгабзэр арегъашІэ. Мы мафэхэм кІэлэгъэгъэжэм гуцыІэгъу тыфэхъугъ.

Ащ фэдэ Іофтхъабзэм ыпкІэ кІэлэгъэгъэжэхэм материал лъы-хъунымкІэ, къэгъотынымкІэ Іо-фышхо ашІэ, къедгъэблэгъагъэм фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр ягуапэу къаугъоих, зэрагъашІэ, лъэпкъэу зыхэхэм яхъыллагъэу ашІэрэм хагъахъ.

Мыадыгэ кІэлэцІыкІлэхэм адыгабзэ ягъэшІэгъошІоп, ащ фэщагъэ хъунхэм пае лъэпкъыр, ащ итарихъ, ицІыф гъэшІэгъон-хэр, ишэн-хабзэхэр шІу ябгъэ-лъэгъунхэ фае. АщкІэ амалэу щыІэр зэкІэ Мариет егъэгъэдэ. Адыгабзэр зыфэдэ бзэр, ащ идэ-

хагъэ, имэхъанэ кІэлэцІыкІлэхэм зэхашІэныр, лъыплъэнхэр, рыгу-шыІэхэу егъэсэгъэнхэр пшъэ-рылъ шъхъалэу зыфэгъэуцужьы. Апэрэ урокыр зэдэгъушылэнкІэ ре-гъажъэ. Адыгеим къытегушыІэ, ицІыфхэм, ичІыгу, лъэпкъэу шы-псэхэрэм нэІуасэ афэшІых. ЕтІа-нэ жабзэр аІульхъэгъэным дэла-жъэ. Урок закъор арэп ащ изэ-гъэшІэн Іоф зыщыдишІэрэр. КІэлэгъэгъэжэхэр экскурсие чІы-пІэ зэфэшъхъафхэм ещэх, адыгэ чІыгуым шІульгъуныгъэ фягъэ-шІыгъэнымкІэ амал зэфэшъ-хъафхэр егъэгъэдэх.

— ЕджапІэм адыгабзэм мэхъанэ щыратынымкІэ пащэм бэ елытыгъэр, — еІо Мариет. — АщкІэ тэ тидиректорэу КІыкІ Нур-иет Іофышхо ешІэ, ынаІэ къыт-тет. Адыгэ кІалэ е пшъашъэ еджапІэм къычІэхъанэу къэкІуа-гъэмэ, адыгэ группэм шІокІ имы-Іэу ар ригъэтысхъашът. Бэрэ къы-хэкІы Мыекъуапэ инэмыкІ еджа-пІэхэм къарыкІыжыхэу тэ къыт-фэкІожьыхэрэм «сэ адыгабзэ зэгъэшІагъэп» аІоу. Ар ешІотэ-рзэпэ.

Непэ классыр тІоу тэгъошышъ, адыгэ кІэлэгъэгъэжэхэм адыгэ ли-тературэр, урысхэм адыгабзэр зарагъашІэ. Адыгабзэм нахъ пэ-благъэ хъунхэм, ар зэрагъашІэ ашІоигъоным пае ыпшъэкІэ зи-гугъу къэсшыгъэ Іофтхъабзэхэр зэхэтэшъ. Ащ фэдэу адыгэ груп-пэм кыкІыжыхэу урыс группэм кІэлэгъэгъэжэхэр къэкІожьхэу къыхэкІы. Сыда плэм адыгэ кІэлэцІыкІлэхэу адыгабзэр икІу фэдизуу къызыгурымы-ІохэрэмкІэ романым уеджэ-ныр, къэпІотэжыныр къын. Ау ахэм садэгъушыІэ. «НэмыкІ лъэпкъхэм убзэ зэрагъашІэу о умышІэмэ емыкІуба, мы группэм исхэр урысых, о

уадыгэ кІал», сІоу згъэкІожьхэу къыхэкІы.

ГухэкІ нахъ мышІэми, ны-ты-хэр, унагъор сабыым адыгабзэр Іулыным пылхъэп. Ахэр ары зэкІэри зэлытыгъэр.

— Илъэс къэс республикэм адрэ предметхэм афэдэу адыгабзэмкІа олимпиадхэр къыщыхацх. Урыс кІэлэгъэгъэжэхэм адыгабзэр зэгъэшІэхэрэм анае шъхъафэу ахэр рекІокІых. Олимпиадхэм шІуахъла-жъэу мэхъуба?

— Ары, илъэс къэс олимпиа-дхэм езгъаджэхэрэр ягуапэу ахэ-лажъэх. Олимпиадэр мзэае шэ-Іэшъ, ар къэсынкІэ охътабэ иІэу кІэлэгъэгъэжэхэм загъэхъазырэр фежъэх, згъэкІонхэуи къыкІэ-лъэлъх. Ащ фэдэу 2007-рэ илъэ-сым Артем Оганесян олимпиадем я 3-рэ чІыпІэр къыщыхыгъ, 2008-рэ илъэсым Яна Киселева я 2-рэ чІыпІэр къыфагъэшъо-шагъ, 2009-рэ ыкІи 2010-рэ илъэсхэм Анастасия Литвинова я 3-рэ чІыпІэр къыдихыгъ.

Шэн-хабзэ зэрэфэхъугъэу, гимназием илъэс къэс ныдэлъ-фыбзэм итхъамафэу «Сыбзэ — си Дунай» зыфІлорэр щызэхэтэ-шэ. Адыгэ кІэлэцІыкІлэхэм ягу-сэу урысэу сэ езгъаджэхэрэри ащ хэлажъэх.

Сэ сызыгъэгъушІоу кІуачІэ къысэзытырэр езгъэгъэжэ кІэлэ-цІыкІлэхэр зэкІэ фэкІлэщыгъоу сиурук къызэрэкІохэрэр ары.

СИХЪУ
ГошІагъу.

Мыадыгэхэм адыгабзэ ябгъэ-шІэным къыныгъоу пылхъэм, иІофшІэн зэрэзэхышъэрэм афэ-гъэхыгъагъ тизэдэгъушыІэгъу. «Урысмэ адыгабзэр арамыгъа-шІэмэ мыхъунэу афежъагъэ-хъашъ...» зэралорэм ежэ еплъы-кІэу фыриІэмкІэ тизэдэгъушы-Іэгъу къедгъэжыагъ.

— Урыс кІэлэцІыкІлэхэм адыга-бзэр зэрарагъашІэрэм сэ мыхъун зыпарі хэслъагъорэп, — къеІуатэ Мариет. — Уурысми, укъэндзал-ми, усыд лъэпкъми укыгъэгъэх-нэу адыгэмэ шэн-хабзэхэр яІэх. ГушыІэм пае, цІыф къыхъэмэ укъэгъэгъэжын, шъхъэкІафэ епхы-ным сыдрэ лъэпкъи къыгъэ-дэхэшт. ГухэкІ нахъ мышІэми, адыгэхэм анахыи урыс кІэлэцІы-кІлэхэр адыгабзэр зэрагъэшІэным нахъ фаех, нахъ фэкІлэщыгъохэу урокым къэкІох. Мыадыгэхэм тэ тилэпкъ ехъылІа-гъэу зэ-рагъа-ш Іэ

ашІоигъомэ, ар дэгъу нахъ, дэеп.

Сыгу къэкІыжы зы зэІукІэгъу горэ. Курсхэм къыкІолІэрэ кІэ-лэгъэгъэжэхэм лекциехэм сакъы-феджэу мэхъу. Ащ фэдэу лекцие ужым Мыекъопэ районым къы-кыгъэ кІэлэгъэгъэжэр къысэкІуа-лі, бэрэ къыздэгъушыІагъ. Ащ дунэе художественнэ культурэр еджапІэм щарегъэхыи, иурукхэм адыгэ шэн-хабзэхэм мэхъанэшхо ашыреты. Ахэр шІодахэхэу зэ-раригъашІэрэр сэ гопэшхо сшы-хъугъ.

Непэ кІэлэгъэгъэжэхэм про-ект зэфэшъхъафбэхэмкІэ Іоф ашІэ. Ащ тетэу Мариети иІоф-шІэн зэхешъ. Зы проектыр «Адыгеим ицІыф цІэрыІохэр», адрэр «Адыгэ шхыныгъохэр» ыкІи нэмыкІхэр.

— Апэрэ проектмкІэ зэІукІэ-гъу гъэшІэгъонхэр зэхэтэшъ, — къеІуатэ Мариет. — Мары «Ко-ролева ювелира» тІуи Еутых Асе къедгъэблэгъагъ, «Легенда мирового спорта» фэтыуси Хъасанэкъо Мурат зэІукІэ-гъу фэтшыгъ, «ТхэкІо ныб-жыкІ» зыфІлорэ зэхэхъэм Дэрбэ Тимур къедгъэблэгъагъ, «Рыцарь ковра» фэ-тыусыгъ Хъэпэе Арамбый зэІукІэгъоу дэтшыгъэм.

Игупшысэ ины, идунай бай

Адыгейм, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэштэе-Шэрджэсым янароднэ тхаклоу, СССР-м, Урысыем, Адыгейм я Къэралыгъо премиехэм ыкIи Урысыем илитературнэ премиеу Шолоховым ыцIкIэ шытым ялауреатэу, къэралыгъо наградэхэу я III-рэ ыкIи я II-рэ шыуахэхэр зилэ ордэнэу «За заслуги перед отечеством», Зэкъошныгъэм иорден, дышгъэ медальхэу «Борец за мир», «Общественное признание», «За выдающийся вклад в развитие Кубани», медалэу «Адыгейм и Шытхуэсэх» зыфилохэрэр къызыфагъэшъошагъэу МэщбэшIэ Исхъакъ Шумафэ ыкIор къызыхуэгъэр

жъоныгъуакIэм и 28-м илъэс 80 хуэгъэ.

Тэ, Инэм дэт гурыт еджапIэу N 25-м икIэлэеджаклохэм, тхэкIо цIэрылом тшъхэкIэ нэ-луасэ зыфэтшIынэу, итворчествэ нахь благъэу зыщыдгъэгъозэнэу, тапэкIэ мурадэу илэхэр зэдгъэшIэнэу итхуагъ. МэщбэшIэ Исхъакъ Шумафэ ыкIом тылукIэнымкIэ ишIуагъэ къытигъэкIыгъ адыгабзэмкIэ ыкIи литературэмкIэ кIэлэгъаджэу Батмэн Светланэ Рэмзан ыпхъум. Ащ ишIыпкIапIэ къытихылыи, тхэкIо цIэрылом ипроизведение шыщ пычыгъохэр сценкэу къытигъэшIыгъэх, произведением диштэу шыгъынэу тшыгышIтхэри къыт-

фигъэхъазырыгъэх. Джащ фэдэу тхылгъэу къыдигъэкIыгъэхэм лъэтегъэуцэ афэтшIыгъ.

МэщбэшIэ Исхъакъ тиеджапIэ жъоныгъокIэ мазэм къедгъэблэгъагъ. ЕджэпIэ дэхъагъум дэжэ ащ я 8-рэ «А» клас-сым исхэр лъэпкэ шыуашэхэр ащыгъэхэу шыпэгъокIыгъэх.

ТиеджапIэ къэбарэу пылгъыр зыфэдэр кIэлэеджаклохэм тхэкIо цIэрылом къыфалотагъ ыкIи актовэ залым юбилярыр рагъэблэгъагъ.

Зэхэхэм МэщбэшIэ Исхъакъ шыIэныгъэ гъогоу къыкIугъэм, итворчествэ зыфэдэм, ащ уасэу фашIырым кIэлэеджаклохэр къышIытегушылагъэх. Ахэм къызэ-рауагъэмкIэ, МэщбашIэр профессионализмэшхо зыхэлъ

тхакIу, гупшысакIу, философ ыкIи отечественнэ литературэм лъэгъо гъэнэфэгъэ шыхэзышыгъэ тхэкIо бэлахъхэу С. Михалковым, Ю. Бондаревым, В. Беловым, В. Распутиным, Р. Гамзатовым, А. КIышгъэкIом ыкIи нэмыкIэхэм ясатыр пытэу хэхъагъэу пIон плъэкIышт. Ащ ишыIэныгъэ гъогоу блэкIыгъэ лъэшIэгъум, непэрэ ыкIи къэкIошт уахътэхэм ягъогуры-кIоу щыт. Сыд фэдэрэ лъэныкIэ зыбгъэзагъэми, ащ игупшысэ зэрэныр, идунай зэрэбаир, зэрэгъэшIэгъоныр кIэлэеджаклохэм къыхагъэшIыгъ. МэщбэшIэ Исхъакъ адыгэ лъэпкым ыпсэ етыгъэу фэлэжыагъ, адыгэ гупшысэр ылъыгъ, адыгабзэр ыгъэлэгъагъ, адыгэ гушIыIэм дунэе Iофымрэ цIыфым ыгу шышIэхэрэмрэ зэхэпхэу, зэхэпшIэу къыригъэлъэгъуагъ.

КIэкIэу къэпIон хъумэ, литературнэ, общественнэ IофышIэшхоу зэрэщытым елгытыгъэу опытышхоу илэр ыкIуагIэ, ита-лант зэрэщытэу цIыфхэм, и Адыгей гупсэ афегъэлорышIэ. КIэлэеджаклохэм агъэхъазы-

рыгъэ программэм И. МэщбашIэм итворчествэ дэгъоу къыгъэлъагъошIыгъэ. Ащ хахъэ-штыгъэх усэхэу «Черкеска», «Тыгъэр къепсы», «Разговор с матерью», «Живи, добро верши», «О языке земли моей родной», «Приглашение»; къашIохэу «Исламый», «Зэфаку», «Удж», «Зыгъэлъат»; ордэхэу «Дахэ сидунай», «Адыги», «Гимн Адыгеи» ыкIи ироманхэм ащыщ пычыгъохэу «Раскаты далекого грома», «Белая птица», «Графиня Аниссе», «Из тьмы веков» зыфилохэрэмкIэ къашIыгъэ инсценировкэхэр.

ТхэкIошхом тарихъ повестэу, романэу ытхыгъэхэм тшIогъэшIэгъонэу сыдигъокIи тяджэ. Мызгъэгъуми шIу тлэгъурэ ипроизведениехэр гуетыныгъэ ахэлъэу тикIэлэеджаклохэм сценэм къышIатыным пытыгъэх. Ащ фэдэ гуетыныгъэм ежэ МэщбэшIэ Исхъакъ уасэ фишIыгъ.

Мы IофтхъэбзэшIоу тхэкIо цIэрылом итворчествэ фэгъэхъыгъэу ти Инэм гурыт еджапIэу N 25-м шызэхашIэгъагъэр пстэу-ми гунэс афэхуэгъ. Ащ пае инэу тыфэраз уахътэ къыхихи, юбилярыр тадэжэ къызэрэблэгъагъэм фэшI. ТапэкIи тизэлукIэхэр нахьбэ хъунхэу тыщэгъыгъ.

Ксения ВОЛКОВА.
Инэм игурыт еджапIэу
№ 25-м ия 11-рэ класс
щеджэ.

Шэныгъэр шыIэныгъэм итыгъ, акъылым зырегъэужыы

Джырэ уахътэ кIэлэ-гъуалэхэр чанэу шIэныгъэм фэшагъэхэ хуэгъэ. СэнэхъагIу а зы уахътэм ззыгъэгъотырэ ныбжыкIабэм уарехылы. ШIэныгъэм фиблэхэу, агу зэлухыгъэу, ашIэрэр ашIомакIэу, гъэхъагъэхэр зэрашIышIтым ыуж ит ныбжыкIэх тиахътэ шысэтехыпIэу къышыуцухэрэр.

Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралыгъо университетым филологиемкIэ институт инджылызыбзэмкIэ ифакультет студент анахь дэгъухэм ахалыгъэ я 4-рэ курсым щеджэрэ МазэкIо Олесе. ЕджапIэм зыщычIэхъагъэм къышгъэгъагъэу дэгъу дэдэу еджэрэ пшъэшъэгъыем игъэхъагъэхэм алъэшIэ инджылызыбзэмкIэ кафедрэм ипашIэу Хурэе Леоренэ ыкIи игуапэу къытегушыIэ студент:

— Апэрэ курсым къышIыкIэ-дзагъэу сыдыр лъэныкIокIи шысэтехыпIэу зыкъэзыгъэлъэ-

гъуагъэмэ ащыщ Олесе. Дэгъоу еджэ, намыс хэлъ, кIэлэгъаджэхэми иныбджэгъухэми шIу алъэгъу. Ащ фэдэ сабыи зыгъэсэгъэ ны-тыхэм шытхуэр яфэ-шъуаш.

МазэкIо Олесе Налщык къышIыхуэгъ. Гурыт еджапIэр къызеухым, экзаменхэр дэгъу дэдэу ытхыи, КъБКъУ-м филологиемкIэ институт инджылызыбзэмкIэ ифакультет чIэхъагъ.

Аужырэ уахътэм IэкIыб къэралыгъуабзэхэм язэгъэшIэн нахь уасэ фашIы хуэгъэ, егъэджэн программэхэмкIи бзэм фыхахырэ сыхъат пчъагъэми хэхъуагъ. ЕтIани, еджапIэм щарагъэгъотырэ шIэныгъэр ашIомакIэу ны-тыбэмэ репетиторхэр ауобытызэ, ябынмэ бзэр нахь куоу арагъашIэ. Ащ къыхэкIэу, инджылызыбзэмкIэ факультетым чIахъэхэрэм яшIэныгъэ адрэхэм нахь атеки.

Олесе къызэриIорэмкIэ, еджапIэм шызэригъэ-шIагъэм нэмыкIэу бзэм феджагъэп.

— Университетым сыкъызыхэфэгъэ ку-

пым щеджэхэрэм инджылызыбзэр сэщ нахь дэгъоу ашIэу ауж сыкъинакъомэ слоти, сыгумэ-кIышIыгъэ. Ау сапэ итыгъэхэм охътэ кIэкIыкIэ сакIэхъажыгъ, — ело аш.

Олесе иныбджэгъухэм къахъшэу ылгытэрэп. Ащ зэриIорэмкIэ, джырэ кIэлэ-гъуалэхэр диплом ялэным пае къаблохэрэп еджапIэм, зыкIэхъопсырэ сэнэхъатымкIэ шIэныгъэ куу зэрагъэгъотын мурад ялэу еджэх.

— Еджэныр къытфэпсын-кIэным, шIэныгъэ зэдгъэгъоты-ным, студент шыIэныгъэр нахь гъэшIэгъон хъуным пае тикIэлэ-

егъаджэхэм зи алъэкI къагъа-нэрэп, — ело Олесе.

IэкIыб къэралыгъуабзэр «орсэрэу» зыфалорэм фэдэу уры-гушыIэшхоу зыбгъэсэныр Iоф псынIэп. Ау «кIыным шымы-щынэрэм гушIуагъори елъэгъужы» ало. Мурадэу зы-

фигъэуцужыгъэр къызэрэдэхушIтым чанэу ыуж ит ныбжыкIэхэм ащыщ Олесе. Бзэр дэгъоу зэри-шIэрэр къыдалгыти, КъБКъУ-м шыкIорэ конференцием IэкIыб къэралыгъомэ къары-кIыгъэ шIэныгъэлэж-хэм язэдзэкIэкIо

пшъэрыл Олесе къыфагъэ-шъошагъэти, ар дэгъоу ыгъэцэ-кIэныр фызэшIокIыгъ, инджы-лызыбзэр зиныдэлъфыбзэхэм ягушыIакIэрэ студентхэр ащ зэрэрыгушыIэхэрэмрэ тIэкIу зэ-текIэхэми.

МазэкIо Олесе къуаджэу Ботшей шыщ. Ятэ-янэмэ акIы-гъоу ялгъэпсэжэ зыдэшылэм макIо. «О пшIыгъэ псынэм егугъу, имыгъэгъукIыж», — ело уса-кIом. Ятэжхэм яунэжхэр яша-гужхэр амыбгынэу, нахьыжыыр алгытэу, къызыхэкIыгъэр ащы-мыгыушIэу ялгыфгъэ зэрагъэ-сэщтым ыуж итхы Олесе ятэу Альбертрэ янэу Джульеттрэ. Арэу къычIэкIын а пшъэшIэ цIыкIум иадыгъбзэ дэхэрэ ина-мысрэ якъежыапIэр.

ЦIыф пэпчэ шыIэныгъэм шыфыхэхыгъэу ежэ фэшъо-шэ уцупIэ, шытыкIэ иI, ар пстэуми къафыхэхырэп. ЦIыф гумызагъэхэр а уцупIэм лъэху-х, ар къагъотмэ, насыпышIохэу а гъогум рэкIох. Олесе зыхэт ку-пым ухаплъэзэ ахэм яIэдэб-ныгъэ, анэгъу къыкIыхырэ насы-пышIуагъэр зыплъэгъурэ нэуж угу хэхъо ыкIи пшIошэ мэхъу ахэм янеушрэ мафэ зэрэдэхэ-штыр.

ШЭУДЖЭН Аминэт.

2012

Блэгъожъым и Ильэс фэгъэхьыгъэ пшыс

Блэгъожъхэм якъэхъукI

Ижы дэдэкIэ узкIэлэбэжъ-мэ, нартхэм я Тхьэшхо уашьор, къушхьэхэр, псыхьохэр ыкIи мэххэр къызегъэшхэм игуадзэхэр ыугъойхи ахэм ащыпсэушхэм мэфитфыкIэ псэ къапагъэклэнэу шьэрылI афишIыгъ. Хэти къыфэгъэгъэгъэ лъэныкъом зыщигъэхъупхьэн фэгъэгъэ. Гушылэм пае, Мэзытхьэ мэххэм ахэсышт псэушхьэхэм, Лъэпшъ Iэшлагъэхэм, Шыблэ чIыопсым идэхагъэ афэгъэгъэгъэ.

Егъэжаплэ фэдэу Тхьэшхом ятIэ къышти, тхьэ теплэ зилэ нэбгыритIу ащ хишIыкIыгъ.

— Ахэм нарткIэ сяджэшт, мы чIыгум ахэр ары исыштхэр. Ахэм цIыф къызэрыкIохэр къатекIышхы.

ЕтIанэ Тхьэшхом испхэмрэ иныжъхэмрэ къыгъэхъугъэх язакъоу чIыгушхом щыпсэухэ зыхъукIэ нартхэм апэ дамыгъэзыным фэшI.

— Джы къэнэжыгъэр шъуилахь. ЦIыфхэр дунаим щыбэгъонхэм пае шъушIэн фае шьор-шьорэу шъуегупшыс, — афигъэпытагъ Тхьэшхом игуадзэхэм.

Мэзытхьэ ишъыпкъэу ипшъэрылхэм ягъэцкIэн бужихъагъ: шыхьэм, домбаим, мышгъэм, тыгъужьым, баджэм, тхьакIумкIыхьэм, бгъэжъым, хыум псэ къапигъакIи мэзым

хитIупшысхьагъэх. Пхьэшхьэ-мышхьэхэр къызыпыкIэрэ чыгхэри къыгушпысыгъэх. ЗэкIэри дэгъоу зэпыфагъэ фэд, ау Мэзытхьэ ыгу загъэрэп. Мэзыр джыри зыгорэм фэныкьоу ащ къышхьэу ыкIи пхьэтэкъэжъым тетIысхьэу зыгушпысэ-кIэ, мэкъэ, шьо, мэ зэфэшхьафхэм ар зэрачыкIэрэр къыгу-рэлэ.

Тхьэшхом Мэзытхьэ пIалтэу къыритыгъэр къэсынкIэ къэнэжыгъагъэр мэфэ закъоти, цIыф цIыкIухэм яхышхьэрэу, ау тамэ зилэхэу ежъ ышIыгъэхэр къыздыригъалэхь, ипшъэрылI ыгъэцкIагъ. Пчэдыжъым къэмышIэжыныу мэзым итеплэ зэблихъугъ, ар зэпэцIыужышхыгъэ, хьэцIэ-пIацIэхэм, хьэклэ-къуакIэхэм язэпэджэжъ макъэ зэрэдунаеу зэлъиш-тагъэу къыпшысхъушхыгъ.

ЫгъэхьагъэмкIэ зыфэрэзэ-жъэу Мэзытхьэ Тхьэшхом изэлукIэ къэкIоллагъ.

Нартхэм я Тхьэшхо игуадзэхэм ягъэхьагъэхэм зашхьэгъ-гуази, гушылэ пэпчъ хигъэ-тысхьэзэ къыригъэжагъ:

— ШъулIэхъупхь, зыжъу-гъэчаныгъ. ЦIыфхэр зэрэшкIо-штхэми, ахэм шыхыныгъо афэ-хъушт пхьэшхьэ-мышхьэхэм-ми дэгъоу шъуагушпысагъ. Ау псынклэу зекIонхэмкIэ ахэм сыда къызфагъэфедэн алъэ-

кIыштыр? Лъэпшъ лъэбэкъуи-тIу къыдзи садэжъ къызэрэ-сыгъэм фэдэ амал ахэм алэ-кIэлэп. Шъуфаемэ, Шыблэ зэришIыгъэм фэдэу, ахэри пшэм ежъугъэшхьэ, ау хэклыпIэ горэ пчыхьэ нэс къэжъугъот, — афигъэпытагъ Тхьэшхом игуадзэхэм.

Зэрэзэгъыгъагъэхэу, пчы-хьэм нартхэм ятхьэхэр гъэ-хъунэм къышхьэрэуэгъоижы-гъэх.

Апэу Шыблэ псалъэр зыра-тым, игъопэ кIыхьэ иIэбэжыи пшэ шIуцIитIу къырихыгъ. Ахэр зызэпэшхэм, омэкъэшхо къэлугъ ыкIи пчыкIэу къэхьопс-кIыгъэм ошъуапшэхэр лъагъэу дихыыгъэх.

Ыапэу пистыкIыгъэм Шыб-лэм епши къылуагъ:

— ЗэрэшъулIэхъугъэу, пчыкIэхэр ары сэ амалэу къэз-гъотыгъэр, ахэм цIыфхэр зы-фаехэм анагъэсышхы.

— ПчыкIэм уфэсакъын фае, — ышхьэ ыгъэсысыгъ Тхьэшхом. — Мары о пIапэ писты-кIыгъ. ЕтIани тэ тытхьэш, ошъуапшэхэм татесын тэлъэ-кIы, цIыфхэм ащ фэдэ амал ялэп. Лъэпшъ, о сыдым уеусэгъ?

ГъукIэ Iазэу шытыгъэ Лъэпшъ ыкIыб къыкъуихыгъэ хьалэмэтыр нартхэм ятхьэхэм апашхьэ къырилхьагъ. УцкIэ пыгъэу зэпхыгъэгъэ пхьэчыпэ-хэм бзыур угу къагъэкIы-шхыгъ.

— Къушхьэ чапэм ушычъэ-зэ дэгъоу зызэкIэпфынышъ, уз-фэе чIыплэм мышкIэ убыбын плъэкIышт.

— Ары, гупшысэ дэеп укызыфэкIуагъэр, — зэфэхьы-сыжъ къышхьыгъ Тхьэшхом, — ау уилэшлагъэ цыхьэшIэгъу дэ-дэп. Къушхьэхэм анэмыкIэу кIэхьэми цIыфхэр ашэпсэх. Ахэр сыдэушхьэу зэлъысышхы-ха? Хьау, хьэклэ-къуакIэм ехы-щырэу ар щытын фае. Мэзытхьэ, о ащ сыдэушхьэу уешпыра?

— О Тхьэшху, сэ джыри ащ фэдэ амал къэзгъотыгъэгъоп, ау къэсхьылIагъэхэр шъуапа-шхьэ къысэлхьэх. Мы тэмэ-шхохэр, лъэбжэ пыгъэхэр Лъэпшъ къыгушпысыгъэм зибгъэгъу-сэжыхьэклэ, нахь цыхьэшIэгъу хъунэу ащ сеплхы.

— Адэ дэгъуба, шъуздегуп-шыс. «Зышхьэ нахь шхьытIу», алуагъ. Шхьышхьэ нахьышIу-жых, — къыпигъэхьожыгъ Тхьэшхом.

Мэзытхьэ, Лъэпшъи, Шыб-ли гъэхъунэм щитэкъухьэгъэ пкъыгъохэр зэрагъафэзэ, ошIэ-дэмышIэу натIэкIэ зэутэкIы-гъэх! Мэкъэшхоу къэлугъэмрэ Iугъомрэ ащ лъыпыгъэу зэрэ-гъэхъунэу зэлъаубытыгъ!

Iугъомрэ мэшIо бзыхьэмрэ къахэплхьэрэ шъэджагъэу нх зилэр нартхэм ятхьэхэм апашхьэ къиуцуагъ. Шхьышхьэ зы-шIотыгъэ хьэклэ-къуакIэм ыжэ машIор къыдихышхыгъ.

Тхьышхьэ къагушпысыгъэр зэхэубытагъэу мыщ зэрэхэ-лым апэу гу лъызытагъэр Тхьэшхор ары.

— Аферым, шъулIэхъупхь. Сызфэгъэгъэ шъыпкъэм тежъу-гъэфагъ. Ар къызырыкIоу, цыхьэшIэгъоу щыт ыкIи лъа-плэп. Ащ утесэу чIыгуми къы-щыпчыхьан, уашъоми ушы-быбын плъэкIышт.

ЕтIанэ Тхьэшхом IэутIэ ышIи, шхьышхьэ зышIотыгъэ блэгъожьыр къызыришхьэла-гъ. Ар Iэсэ-Iасэу унашъоу къыфа-шышхьым ежэу уцугъэ. Тхьэш-хор зы лъэбэкъукIэ зэкIакIуи IэутIэ зешIым, блэгъожьым ытамэхэр зэкIиши, хьарзэу ригъэжагъ.

Апэу Лъэпшъ, етIанэ Мэзыт-хьэ, Шыблэ, Тхьэшхор блэ-гъожьым ешэсыгъэх. Ахэм бы-быныр агу рихыгъэгъэ, зы блэгъожьыр афимыкъужы зэхьым нэмыкIи ашIынэу рахъу-хьагъ. Ау зилажъэр о къашIэ, Лъэпшъ ипхьэчыпэхэр кIакоу

къычIэкIыгъэхэ е Мэзытхьэ джы ыгъэхьабырыгъэгъэ тамэ-хэр нэмыкIыгъэхэ? Сыдми, благагор бзы ашIохъугъ. А блэгъобз пагэм зы нэбгыри зэ-ригъэшхьэсыгъэп. Блэгъожъ закъор ары ащ бзэ къыдэзы-гъотын зылъэкIыгъэр. Уахьтэ зытешIэм ахэм къаклэхьогъэ благаохэр нартхэм ятхьэхэм къызфагъэIорышIэу рагъэ-жыагъ. Нэужым цIыфхэми чэ-зыур къанэсыгъ. Щагу пэпчъ шхьышхьэ зышIот благао дэ-сыгъ, ащ мэкъурэ гъаждорэ Iусэу ратышхыгъ. Фаер бла-гъом ешэсышхыгъ, фае ащ-кIэ чIыгур ыжъошхыгъ.

Ау зэманыр зэокIи, благао-хэм апэ дагъэзыеу, цIыфхэм ямызакъоу, тхьэхэми афэмыло-рышIэжъхэу зырагъажъэм, Тхьэшхом шыхэр дунаим къы-тыригъэхъуагъэх. Джы къызы-нэсыгъэми ахэр цIыфым ищIы-хьэшIэгъу ныбджэгъоу щытых. Ау ар нэмыкI къэбар, благао-хэм апыл къэбарым ащ лъы-кIыгъэхьащтэп.

Сыда шъуIуа благаохэм ыужкIэ къарыкIуагъэр? Ады-гэ пшысэхэм шъуаджэмэ, ащ иджэуап ахэжъугъотэшт. Бла-гъохэри зэфэдагъэхэп: дэгъуи, бзаджи ахэм ахэтыгъ, цIыф-хэм яунэхэр, ясабийхэр къафэ-зыгъэгъунагъи къахэкIыгъ. ШъушIошъ хьурэба? Адэ Адыгеим Блэгъожъ лъэкъуацIэ зыхьыхэрэр бзэ зэрэшхьэсэх-рэм сыд ешъунысышт? ЦIыф-шлагъохэр — шIэныгъэлэжъ-хэр, врачхэр, кIэлэгъаджэхэр, агрономхэр, университетым иректори Блэгъожъхэм къахэ-кIыгъэх.

Тарихьым хэхьэгъэ Блэ-гъожьым и Ильэс шIэхэу къы-хьащт. Адыгеим щыпсэухэ-рэмкIэ ар зэрэмэфэшт, зэрэгъушIогъошхыгъ шэч гори хаслхьэрэп.

ЛIЫХЭСЭ Светлан.

КъуэщIысокъуэ Марьянэ

ИльэсыщIэ

ПщIыпщI ешэкIам итхьэлэу.
СыхуеплъэкIыху нсэр мэхъу нэсей,
КъэсцIащ хъуэпсэныр хьэлэу.
ТIэкIу езэшауэ къызбгъурысщ
Сабийхэм я Уэс Дадэр...
Здежъам нэсынухэр зырысщ

Щымахуэщ, къосыр хъуму уэс.
ЗэхэсцIэу хъуащ нэхъ цIыIэ.
БлэкIащ иджыри зы илъэс
КъэзмышIэу сыздэщыIэр.
Сэ здакъым дыгъэ къызатар
КъэсцIащ. Ар зэзымэсэ,
Сыхэтиц къэзмышIэу мыл къутам,
МэткIужэ гупсысэр уэс.

Зы гъэм гухэлъ минищ
схэщIащ,
Ариц пкъыр ицIэхъуар нэхъ
псыныцIэ.

Уэрамым кIыхьэу зышэ-
щIащ,
Къызоджэ ИльэсыщIэр!
Къызоплъыр псэным
хуэдэу псейр,

ЩаIэт гъуэгъу цыхьэлум фадэр.
Сахуозэ куэдым. Куэдэ зблэи,
КъэзмышIэу я цIэр, уеблэм
Сыдыхьэишхыни куэдэр слъокI,
Зыкъысщыхъужу делэ.
Мы дунешхуэм сыт цылей?
Сыт хуэдэри тозагъэ:
ТхьэмышIкIэ, тIэкIу нэхъ хуэкъулей,
Пащтыхь, абы и благагъ.
ЩохъуцIэ псори цIы

хъурейм,
Дэтхэнэри мэхъуап-
сэ.

СфIакIэллыIэбэу
сысмейм
Гухэлъхэри мэ-
кIуасэ.

ТИКОНЦЕРТХЭР

Орэдым узэфещэ

Урысыем изаслуженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмаре ригъэдждэрэ студентхэм ИлъэсыкIэ пчы-хъэзэхъэм орэдхэр кышцауагъэх. Хъу-рэнэ Азэ, Жъэкъшкьул Маринэ, Даутэ Сусаннэ, Хъаткьо Раситэ, нэмыкIхэм тшIогъэшIэгъонэу филармонием тыщадэIугъ. Лъэцэр Римми тигуапэу тедэлугъ.

«Налмэсым» и Унэ шыкIогъэ мэфэки зэхъхэм Тхъэгъэлъдж Мурат, КIэдэкой-хэу Фатимэрэ Артуррэ, Лилу, Дзыбэ Мы-хъамэт, Мыгу Айдэмыр, Нэчэс Анжели-кэ, Анастасия Аврамиди, Идар, нэмыкI-хэри цытлэгъугъэх. Искусствэм зэфичэ-

2012-рэ илъэсэу кыхьэрэм фэгъэхьыгъэ концертхэу Адыгэ Республикэм, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлъкхарым, Къэрэ-щэе-Шэрджэсым, Темыр Кавка-зым инэмыкIрэ республикэхэм ащыкIуагъэхэм ныбджэгъуныгъэ зэдызилэ артистхэр ахэлэжъагъэх.

гъэ артист ныбжыкIэхэм бзэ зэфэшъ-хъафхэмкIэ орэдхэр агъэжъынчыгъэх.

ИлъэсыкIэу кыхьэрэм культурэм иIофышIэхэм гушIогъуабэ къафихьынэу Тхъэм тафелъIу.

ИлъэсыкIэ концертхэм ахэлэжъэгъэ артистхэр.

СПОРТСМЕНЫКИИ ТРЕНЕР АНАХЪ ДЭГЪУХЭР

Адыгеир спортышхом щалэты

Спортсмен анахъ дэгъуи 10-р

Зыныбжэ икбугъэхэм якуп хъагъэхэр зэтэгъапшэх.

1. Алифиренко Сергей, Урысыем спортымкIэ изаслуженнэ мастер, спорт

ШэнышIу зэрэхъугъэу, Адыгеим испортсмен ыкIи итре-нер анахъ дэгъухэу 2011-рэ илъэсым алъытагъэхэр рес-публикэм физкультурэмрэ спортымрэкIэ и Комитет кы-щыхахыгъэх. Дунаим, Европэм, Урысыем ямедальхэр ти-сспортсменхэм къахыгъэх.

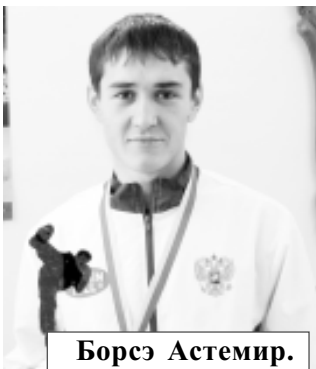
Алифиренко Сергей.

Пономаренко Валерий.

Ордэн Андзаур.

Борсэ Астемир.

щэрыоныр. Урысыем ичемпион.

2. Пономаренко Валерий, Урысыем спортымкIэ изаслуженнэ мастер, спорт щэрыоныр. Дунаим и Кубок кыдыхыгъ.

3. Галстян Арсен, спортымкIэ дунэ класс зилэ мастер, дзюдор. Европэм изэ-нэкъокъу ящэнэрэ чIыпIэр кышыхыгъ.

4. Ускова Яна, Урысыем спортымкIэ изаслуженнэ мастер, гандбол. Дунаим изэнэкъокъу я 5—8-рэ чIыпIэхэр кыдэ-зыхыгъэмэ ащыщ.

5. Богатырев Максим, Урысыем спор-тымкIэ имастер, кыушхъэ ыкIи лъэсрыкIо туризмэр. Антарктидэ ышыгу шъхъалэ дэкIоагъ. АР-м ия 20-рэ илъэс фэгъэхьы-гъэу Океанием ышыгу шъхъалэ дэкIоагъ.

6. Абрамов Юрий, спортымкIэ дунэ класс зилэ мастер, атлетикэ псынIкIэр. Урысыем ичемпион.

7. Ордэн Андзаур, Урысыем спортым-кIэ имастер, дзюдор. Урысыем и Кубок кыдыхыгъ.

8. Абазэ Ислам, Уры-сыем спортымкIэ имас-тер. Боевое самбэмкIэ дунаим ящэнэрэ чIыпIэр кыщи-хыгъ.

9. Борсэ Асте-

мир, Урысыем спортымкIэ имастер, кик-боксингыр. Урысыемрэ дунаимрэ ячем-пион.

10. Беданэкъо Заур, Урысыем спор-тымкIэ имастер, дзюдор. Дзеу зэхэзыхы-рэмэ язэнэкъокъоу Урысыем шыкIуагъэм апэрэ чIыпIэр кышыхыгъ.

Тренерхэр

1. Алифиренко Сергей, спорт щэры-оныр.

2. Гуляйченко Георгий, спорт щэры-оныр.

3. Беданэкъо Байзэт, дзюдор.

4. Беданэкъо Рэмэзан, дзюдор.

5. Хъаткьо Ахмэд, спорт бэнакIэ-хэмкIэ кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ егъасэх.

6. Алыбэрд Сергей, кушхъэфэчъэ спортыр.

7. Сихъу Казбек, спорт бэнакIэхэмкIэ кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжыкIэхэмрэ егъасэх.

8. Хъапэе Хъа-мид, самбэмкIэ ныбжыкIэхэр егъасэх.

9. Казаков Роман, атлетикэ онтэгъур.

10. Чадин Константин, атлетикэ псынIкIэм кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжы-кIэхэмрэ фегъасэх.

Спортсмен ныбжыкIэхэр

1. Алифиренко Александр, спорт щэ-рыоныр. Урысыемрэ Европэмрэ яныб-жыкIэмэ язIуагъэхэм апэрэ чIыпIэхэр кышыхыгъэх.

2. Афанасьева Наталья, гандбол. Ев-ропэм ифестивалэу Тыркуем шыкIуагъэм апэрэ чIыпIэр кышыхыгъэхэу команд-дэм хэтыгъ.

3. Бочков Родион, атлетикэ онтэгъур, Урысыем иныбжыкIэмэ язэнэкъокъу дышгъэ меда-

4. Вис-

цэры-логузов Руслан, спорт оныр, Европэм иныб-жыкIэмэ язэнэкъокъу апэрэ чIыпIэр кыщи-хыгъ.

5. Долгов Владимир кушхъэфэчъэ спор-тыр. Дунаим иныбжы-кIэхэм язэнэкъокъоу Ку-бокым икыдэхын фэ-

гъэхыгъэм, Урысыем изэнэкъокъухэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кышыхыгъэх.

6. Лупета Сергей, тхэквондор. Уры-сыем иныбжыкIэхэм язэнэкъокъу дышгъэ медальр, Европэм изIуагъэхэм ящэ-нэрэ чIыпIэр кышыхыгъэх.

7. Нэгъой Ислам, каратэр. Европэм иныбжыкIэхэм язэнэкъокъу дышгъэ ме-далыр кышыхыгъ.

8. Санин Олег, дзюдор. Урысыем иныбжыкIэмэ язэнэкъокъу ятIонэрэ, Ев-ропэм ящэнэрэ чIыпIэхэр кышыхыгъэх.

9. СтIашъу Мамыр, кушхъэфэчъэ спортыр. Урысыем иныбжыкIэхэм язэ-нэкъокъу апэрэ чIыпIэр, дунаим и Кубок икыдэхынкIэ куп хэхыгъэм апэрэ чIыпIэр кышыхыгъэх.

10. ХъокIо Дзэгъащт, кикбоксингыр. Урысыемрэ Европэмрэ яныбжыкIэхэм язэнэкъокъухэм дышгъэ медальхэр кы-шыхыгъэх.

Пашэр къафэгъушIо

— 2011-рэ илъэсым тиспортсменхэмрэ тренерхэмрэ зэнэкъокъухэм шытхуцIэхэр къащыхахыгъэх, — кыгъиIуагъ Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхъамагъэу Хъаса-нэкъо Муратэ. — 2011-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм июбилей гъэхъэгъэ-шIухэмкIэ хэдгъэунэфыкIыгъ. 2012-рэ илъэсым Олимпиадэ джэгунхэу Лондон шыкIоуагъэхэм тиспортсменхэр ахэлэжъэн-хэу, медальхэр къащыхахынэу ташэгугъы.

ТыжъугъэгъушIу, шъуимедальхэм ахэжъугъахы, тиспортсменхэр! Псауныгъэ пытэ шъуилэнэу, дунэ рекордхэр зэнэ-кьокъумэ ашыжъугъэуагъэхэу, Адыгэ Республикэм ыцIэ спортышхом нахъ лъа-гъэу шышъуIэтынэу шъуфэтIо.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Редактор шъхъаIэхэр:

ДЭРБЭ Тимур
ХЪЭШУЦIЭ Мухъэмэд
ТХЪАГЪЭПСЭУ
Уцужыкьу

■ Зэхэзыщагъэ-хэр:

Адыгэ Республи-кэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэр, иминист-рэхэм я Кабинет

■ КъылдзыгъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкь IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэлхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жуэгъэм иамалхэмкIэ и Комитет

■ Зыщаушыхатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыха-тыгъэ номеры ПИ №10-3892

■ Зышыхаутырэр

ОАО-у "Полиграф тедзапIу "Адыгеир", 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

■ Редакцияер зылэшIыр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. **Телефонхэр:** приемнэр — 52-16-79, редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр — 52-49-44, редактор гуадзэр — пшэдэкIыжэ зыхьырэ секретарыр — 52-16-77. E-mail: adygvoic@mail.ru

■ Пчъагъэр 5278

Индексхэр 52161 52162 Зак. 3113